

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XIII

številka 36

december 2012

Srečno 2013

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Izteka se leto, ki bi ga mnogi verjetno najraje pozabili. Toliko pretresov in slabih novic nismo doživeli vse od osamosvojitve države. Če smo še leto ali dve nazaj verjeli, da nas ne bo doletela najbolj črna usoda držav z najglobljo

dolžniško in ekonomsko krizo, smo pristali prav pri vrhu teh držav z malo upanja, da bo kmalu zares kaj bolje.

Veliko ljudi posledice že čuti v svojih denarnicah, še več pa nas bo občutilo krizo pri iskanju pomoči v zdravstvu, pa dražjem izobraževanju, ob upokojevanju in ne nazadnje tudi pri zaposlovanju. Svet se je naenkrat iz izobilja, ko nič ni bilo nemogoče, zrušil sam vase in zdi se, kot da se vrtenje planeta Zemlja počasi zaustavlja. Nič več ni enostavno dobiti kredit, zidati hišo ali kupiti avto. Tudi hoditi v službo ni več samoumevno. Skoraj vsak peti prebivalec naše občine je nima več. Dela v gradbeništvu, tekstilne tovarne in mesno predelovalna industrija so skoraj popolnoma izginili iz naše pokrajine.

Pa vendar, prihaja veseli december. Mesec, ko naj bi se veselili življenja, se obdarovali in obiskovali. Ko naj bi verjeli v luč na koncu predora. V novo leto, ki bo prineslo novo upanje. Nove navade, obljube in zaobljube.

Vsem bralcem glasila, vsem občankam in občanom želim vesel Božič in srečno Novo leto.

Vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Leto se spet obrača h koncu. In čeprav je doline in bregove pobelil težko pričakovani sneg, nas ti dnevi ne navdajajo z romantiko zimskih dni in soncem, ki se svetlika nad snežno odejo. Ne, ti dnevi so polni ogorčenja, protestnih shodov, vzklikov nezadovoljnih ljudi nad državo, v kateri živimo. V upanju na boljšo prihodnost se ljudje odpravljajo na protestne shode, da bi opozorili vse tiste, ki na dno nas malih ljudi ne vidijo, da je nekaj hudo narobe. Pa bodo videli? Bo kdaj vse tako, kot bi moralo biti v idealnem svetu? Svet smo vendar ljudje, taki in drugačni. In vedno bodo razlike med nami, vedno bo nekdo visoko zgoraj in nekdo čisto na dnu. Pa vendar se sreča in zadovoljstvo ne merita po tej skali. Tisti visoko nad nami niso vedno tudi srečni in zadovoljni. Kajti sreča se ne kaže v stvarih, ki jih imamo, ampak prihaja od znotraj. Od nas je odvisno, kako srečni, zadovoljni in dobri ljudje bomo. V tem času, ko pričakujemo dete, ki je prav tako bilo rojeno med ubogimi, se moramo te sreče in miru, ki ga prinaša, še toliko bolj veseliti in upati.

Veselimo se življenja in upajmo, da bo leto, ki prihaja, boljše in lepše. Vsekakor bo lepo toliko, kolikor si ga bomo lepega naredili. Bo pa zagotovo spet polno dogodkov, kjer bomo širili svoja obzorja, se kulturno bogatili, izobraževali, zabavali in tako napolnjevali svoj življenjski mozaik. V malih skupnostih je toliko lepše, ker se poznamo, ker delamo za skupno dobro in se veselimo vsakega uspeha, ki ga dosežemo, pa naj bo to nova asfaltirana cesta, priznanje učencem ali zabava mladih. Dnevi nam namreč prehitro teko, zato si moramo med delom vzeti tudi čas za sprostitev in druženje. In vse to moramo delati z mislijo, da nam bo v prihodnosti lepše, pa tudi, če to dosežemo z odhodom na ulico. Dobro je biti pogumen, a ne pozabimo, da smo v prvi vrsti soljudje, ki skupaj oblikujemo skupnost, v kateri živimo. In vedno pomnite - najlepši dar je življenje samo. Živimo ga!

Naj bodo božični prazniki mirni, polni topline in ljubezni. V novo leto pa stopite s pogumom in odločnostjo, da boste svoje dni napolnili z dobrimi deli, uspehi in vztrajnostjo. Tako boste tudi zadovoljni in srečni.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

VESELI ČAS PRIHAJA

Zimski čas že od nekdaj napolnjuje kopica raznovrstnih praznikov, med katerimi prav gotovo ne moremo izpustiti tako imenovanega »domačega praznika«. Izraz seveda poimenuje vsem dobro poznane »koline«, saj je bil to že od nekdaj pravi čas, da se je do zime pri hiši spital in zaklal prašič. In ne glede na to, da se danes lahko ob pomoči hladilnih naprav čas kolin premakne tudi v drugo obdobje leta, je zima še vedno tista, ki ne sme miniti brez »mastnega«. Božič trka na vrata, hitro bo tu tudi »tūčen četrtek« in velikonočna košarica ni velikonočna brez prave »domače šunke«. Torej bo treba klati in prej ko slej zgodaj vstati. Veseli čas prihaja in je že krepko tu!

Pred nekaj leti se je o kolinah, kot o domačem »indašnjem« prazniku, v našem občinskem glasilu že pisalo. Pa vendar smo se skupaj odločili, da bomo to »zimsko opravilo« raziskali še enkrat, tokrat malce podrobneje. Najprej smo o tem povprašali naše dedke in babice, ki v svojih spominih hranijo še zelo žive slike na »indašnje koline«. To je bil res velik in pomemben praznik, saj so še otroci ostali doma in niso hoteli v šolo. Pa tudi marsikateri večer se je znal zavleči dolgo v noč, ko se je plesalo, pelo in seveda jedlo. Kako hudomušno pa je bilo šele takrat, če sosed ni bil povabljen na koline. Lahko pa je zatajila celo svinja, sploh če mesec ni bil v dobrem stadiju in je začela puščati kake čudne glasove. Podrobneje smo raziskali tudi tovrstne običaje ali norčije.

Seveda pa so koline bile velik zalogaj, posebej kar se tiče predpriprav in same organizacije. Tako je še danes: od pravočasnega rezerviranja mesarja, pomagačev ob »metanju svinje«, domače kuhinje ... Prav slednje so se močno zavedale najbolj gospodinje – nekaj je pač bilo potrebno dati na mizo in tako se dogaja še danes. Kaj točno se kuha, ali se je kuhalo na kolinah, preberite sami! Mogoče pa najdete še kakšen zanimiv recept.

Pravo delo za domače pa se začne šele takrat, ko mesar odide in pospravi svojo »škerino«. Na vrsto pridejo »špeh«, kože, ocvirki ... in seveda domače klobase. Prav slednje so v našem okolju močno razširjene, saj smo Prekmurci poznani po njih. A ne glede na domačo »klobasno kulinariko«, je nekaterih domačih klobas na krožnikih vse manj. Ugotavljate katerih? Tudi te smo podrobno opisali.

A meso je nekako moralo obstati. Nekoč namreč ni bilo zamrzovalnikov, kot je to danes, pa vendar so se nekateri načini predelave mesa ohranili. Spomnili smo tudi na te. Vse bolj spremenjene navade življenja pa so nas opomnile tudi k temu, da je nekoč vsak košček mesa veljal še za kako uporabnega in dragocenega. Drobovina se je predelala oziroma pojedla, kože prodale, mehur naphnil ... celo iz svinjskih ščetin se je dalo narediti pravcate čopiče ali omete. To je bila prava obrt! Danes seveda k temu ni več tako, saj marsikateri domači hlev sameva,

pa tudi koline so bolj kot ne iz praznika prešle v nujno delo. Najlažje je seveda stopiti v mesnico – tudi to smo nekoč pri Gradu imeli in se pozanimali o njej – pa vendar so ljudje doma »skrmili« kakšnega »pujčeka«. Samo da je bil masten na pet prstov in gospodinja je bila najbolj ponosna ženska v sosesčini. Bi danes kupili takega prašiča?

Nino Gumilar

Koline so bile praznik za vso družino, koline leta 1968 (arhiv družine Krpič)

VRAŽE IN NORČIJE OB KOLINAH

»Indašnje koline« so bile pogosto pogojene z različnimi domačimi običaji ali vražami, te pa so marsikdaj rade popestrile še raznorazne norčije okoliške vaške mladine. Včasih so pri teh imeli prste zraven tudi odrasli. Svinjski cvilež je namreč že od daleč sporočal novico, da se nekje v vasi kolje – ampak vse sosede pač ni bilo mogoče povabiti na večerjo.

Starejši ljudje še dandanes dobro predvidijo in izračunajo, kdaj je pravi čas za koline. Pri tem odločilno vlogo poleg mrzlega vremena odigra vpliv lune. Če je slednja v nepravem stadiju, je z mesom lahko hitro kaj narobe. Pravijo, da se ne sme mesariti v času mlaja ali mlade lune, v razmiku treh dni pred in po. Takrat se meso rado pokvari – mast se lahko ne strdi, meso prav ne »spaca« ali »predimi«. Idealen čas za koline naj bi tako bil ob polni luni, saj naj bi takrat imelo meso najboljši okus in tudi svinjska mast naj bi bila v tem obdobju lune najbolj kvalitetna. Vpliv lune torej ne gre zanemariti, seveda pa pri tem ne sme zatajiti tudi prašič – še posebej če je ženskega spola.

Lepi in hudomušni spomini na koline pa so pri starejših ljudeh še dandanes radi povezani z raznoraznimi norčijami, za katere se je našel čas tudi ob kolinah. Predvsem vaška mladina, kjer so izstopali pogumni fantje, so ob

času kolin radi kakšno zagodli. Če se je pri sosedovih govorilo, da bo jutri mesarija, se je lahko hitro zgodilo, da je gospodarja ali »verta« zjutraj pričakalo pravo presenečenje. Na primer takšno, da je bil na njivi čez noč raztrošen gnoj! Seveda gospodarja to ni razjelo, saj je bil na ta način rešen velikega dela, pa vendar se je zaradi začudenja mladina ob tem rada smejala. Verjetno pa bi bilo manj veselo za gospodarja, če bi gnoj ležal po dvorišču. Kdo ve, če se pri kateri hiši ni zgodilo tudi kaj takega! Druga zelo pogosta norčija, ki se je dogajala skorajda pri vsaki hiši, so bila tako imenovana »priprta vrata«. Zvečer, ko se je delo zaključilo in je lahko bila opravljena že tudi večerja, je vaški mladež znal večkrat zagosti z zvezanjem vrat od zunaj. Tako domači kot sorodniki niso mogli iz hiše, saj so bila vrata s pomočjo »štange« (droga), vrvi in kljuke priprta. Včasih so na norčijo opozorili že mladobudneži, na primer tako, da so potrkali na okno ali pa so pod vrata poslali papir z naslednjimi verzmi: »Mesarili ste, kolin ste nan nej poslali, zdaj če nan ne date par klobas, naj pride vrag po vas!« in »Vi ste danes svinjo klali, pa nam niste nič poslali. Mi smo danes muho klali, pa smo tole vam poslali!« Večkrat so domači takšen papir opazili šele zjutraj in drugega jim ni preostalo (okna so bila premajhna), da so vdrli skozi vrata iz lastne hiše.

Domačim so večkrat zvezali vrata od zunaj (foto: D. Krpič)

Vendar je humor ob kolinah znal iti še korak naprej. Gospodinjo je včasih pričakal še en neljub pripetljaj vaše mladine, posebej takrat, ko je zjutraj hotela zakuriti v peči in dimnik ni »potegnul«. Seveda, ko pa je bil na vrhu strehe zadelan ali pokrit! Domači so kaj hitro ugotovili, da je za to moral imeti prste zraven nekdo drug. A uspeh je bil že dosežen – hiša je bila že dodobra zakajena. Za veselo družbo ob kolinah pa je pogosto znal poskrbeti tudi sam mesar. Večkrat se je namreč zgodilo, da je ob »metanju svinje« le to pustil, da je lahko še enkrat vstala. Seveda je tudi to bila le potegavščina, ki je marsikoga dodobra prestrašila. Ne glede na čas in razmere, ki jih imamo za opravljanje kolin in dela z mesom danes, se v družinah še pogosto

pogleda na koledar. Seveda, če bi o tem lahko povprašali pujska, bi verjetno odgovoril, da klanje lahko še počaka kakšen mesec ali dva. A koline so dandanes pogosto pogojene z realizacijo časa, ki se najde z dogovorom mesarja in domačih. In ne luna in ne svinja pri tem ne smeta kaj ugovarjati. Norčije pa... Ideje so napisane zgoraj, torej: »Lahko jih še obudimo!«

Nino Gumilar

KOLINE NEKOČ

Jesensko zimski čas je med drugim tudi danes čas kolin. Vendar koline danes niso nič kaj posebnega. Pred leti, ko je tudi moj sogovornik Herman Dervarič bil znan vaški mesar, pa so koline bile tako imenovan praznik za vso družino. Na tako imenovano mesarijo je bila pozvana vsa ožja rodbina (zbralo se je tudi okrog 20 ljudi v hiši). Koline so namreč bile lahko samo enkrat, v premožnih družinah pa največ dvakrat letno. Toda, kot pravi moj sogovornik, so tiste prave koline bile prav v tem času okrog praznikov, vendar najpozneje do Svetih treh kraljev. V družinah, kjer so zaklali dva prašiča, pa je bil zadnji čas za to opravilo do ponedeljka pred pustom oziroma na sam tako imenovani mali pust. Potem v postnem času kolin več ni bilo.

Zelo zanimiva je bila tudi sama priprava na koline. To pač po navadi ni bil enodnevni dogodek, ampak so koline včasih celo trajale kar nekaj dni. Gospod Dervarič se zelo dobro spominja nekih kolin na sam praznik Janeza takoj bo Božiču. Zjutraj so se v hiši zbrali moški ob kolaču kruha, šunki in pintu žganja (pint žganja je 1,5 l steklenica žganja), ki so ga pili kar iz steklenice. Preden so se lotili namreč tega, da so zaklali prašiča, je bilo potrebno iz gozda izvleči nekaj hlodov, saj je bilo tokrat zbranih pri hiši kar nekaj mož. Po močnem zajtrku so se odpravili v gozd na delo, vendar spet ne brez pinta žganja. Ta dan so tako lahko prašiča le zaklali in ga očistili, vse drugo opravilo je moralo počakati na drugi dan. Prva hrana na kolinah je bila pečena kri, kruh in česen. Zalili pa so jo seveda z dobro domačo slivovico.

Zelo zanimiv podatek je tudi ta, da so zaklanega prašiča sicer oparili, vendar so pri tem opravilu porabili smolo, ki pa ni bila kupljena v trgovini. Smolo so namreč že predhodno nabrali v gozdu med letom. Za enega prašiča so porabili samo par kupčkov smole. Kjer pa smole ni bilo, pa so uporabili tudi pepel, vendar je delo z njim steklo mnogo težje. Prašiča so zmeraj zaklali z nožem, vendar je to delo znal opraviti le dober mesar.

V kolikor je prvi dan bil prašič samo zaklan, so ga nato do drugega dne očiščenega na stolici imeli kar v neki primerni sobi v sami hiši. Tudi večerja na kolinah je bila včasih zelo pozna, vendar ta dan tudi ni bilo še mesa. Ponavadi so jedli jetra. Vsi, ki so bili na kolinah, so se največkrat pozno ponoči peš odpravili domov. Prave koline so namreč imeli šele drugi dan, ko se je rodbina po-

novno sešla. Kot sladica na koncu kolin pa so še poseben okus imela pečena domača jabolka.

Moj sogovornik se dobro spominja, da se prvi dan nikoli niso narezovali ocvirki. To je bilo delo naslednjega dne. Delo mesarja je bilo tudi pacanje mesa, ki pa je lahko trajalo tudi do enega tedna po samih kolinah. Meso se je na dimljenje pripravljalo dva do tri tedne.

Mesar Herman pri svojem delu, okrog leta 1984 (arhiv družine Dervarič)

Zelo pomembno vlogo pri tem opravilu so imele prav gotovo tudi ženske, ki so poleg vseh ostalih stvari poskrbele tudi za to, da so dobro očistile čreva, katera so potem uporabili za izdelavo tako ajdovih kot tudi prosenih klobas. Zelo znana jed je bil nadeti želodec, ki so ga nadel s svinjsko glavo in kožami. Tudi ta želodec se je dimil in imeli so ga za mesno zimsko jed.

In na koncu sem povprašala še o tem, kako je ponavadi bil oblečen sam mesar? »Nič kaj posebnega, le tako, kot se za mesarja spodobi,« je pripomnil gospod Dervarič. Mesarja je namreč krasil bel, dolg predpasnik in visoki škornji.

Da, koline so nekoč bile res nekaj posebnega, dogodek, katerega so ljudje težko pričakovali in se ga neizmerno veselili.

Suzana Farič

PREHRANA NA KOLINAH

Goričko je še danes poznano po svojih dobrotah in kulinarčnih posebnostih, ki so tesno povezane s samimi kolinami kot so nekoč bile. Tedaj so se šibile mize pod dobrotami, katere so gospodinje pripravljale čez cel dan in pri tem pokazale vse svoje kulinarčno znanje.

Zjutraj, ko so se zbrali, da bi zaklali svinjo, so si najprej dobro razkužili grla s pristnim domačim žganjem. Ko je mesar zabodel svinjo, so ob njem že stale gospodinje s posodo in lovile kri in jo pri tem cel čas mešale, da se ne strdi. Gospodinje so kri spekle v pečici, pri čemer so zraven dodale popraženo čebulo, mleko, jajca, poper in ščepec soli. In kot tako postregle mesarju in njegovim pomočnikom, zraven so ponudile še čebulo, česen in bel

kruh. Ker so koline bile skoraj vedno pozimi, so zraven pili čaj ali kuhano vino.

Takoj, ko je mesar odstranil drobovino, so gospodinje začele pripravljati jetra. Jetra niso nikoli oprale pred samo pripravo, ker so potem postala trda. Jetra so bodisi narezale na rezine, jih popekle, posolile in postregle skupaj z nasekljanim česnom. Ali pa so najprej popražile čebulo, narezale jetra na majhne rezine, jih dodale in popražile, posipale z moko, na hitro premešale, jih zalile z vodo in za kratek čas pustile vreti. Solile so jih na koncu, prej so dodale le kak lovor, kumino in ščepec popra. Zraven se je postregel cel kuhan krompir ali »zmoženi krumčiči« .

Kasneje je sledila »pljučna mlečna župa« ali bujta repa. Pri pljučni mlečni župi so pljuča najprej »obarile«, vodo, v kateri so se pljuča »barila«, so vrgle stran. Obarjena pljuča so narezale na kocke, dodale surov krompir, narezan na kocke, in dale kuhat z dodatkom soli, česna, popra in lovorja. Pustile so vreti, da je krompir postal mehak, vse skupaj zgostile s kisló smetano in moko, da je ponovno vse zavrelo. Na koncu so juho zakisale po okusu (recept Rac Marije).

Prekmurske koline pa so najbolj poznane ravno zaradi »bujte repe« ki je še vedno tipična jed ob samih kolinah.

Pečena kri oziroma »krfšterc« (foto: Mateja Knap)

Bujta repa po domače (recept Marije P.):

Sestavine:

70 dag svinjskega mesa s kostjo, 1 kg kisle repe, 2 dcl prebrane prosene kaše, 4 žlice masti, 1 žlica gladke moke, 1 čebula, 3 stroki česna, rdeča paprika v prahu, cel poper, lovrov list, ščepec kumine in sol.

Postopek priprave:

Kislo repo po potrebi speremo pod vodo in jo kuhamo skupaj z mesom in kostmi okoli 30 minut, nato dodamo proseno kašo (sprano pod vodo) in vse skupaj kuhamo še nadaljnjih 30 minut (toliko, da je meso kuhano). Jedi ne mešamo, ker mora kaša ostati na vrhu, da se ne osmódi. Dodamo začimbe lovor, poper in kumino. Naredimo prežganje za zgostitev. Na masti spravimo sesekljano čebulo, da postekleni, nato dodamo moko, rdečo papri-

ko v prahu in strt česen in na kratko prepražimo, da ne pogreni. Prežganje zalijemo z malo hladne vode, ga razmešamo ter vlijemo v ostale sestavine. Vse premešamo in kuhamo še 5 minut. Za boljši okus dodamo še sok, ki se je nabral pri peki pečenke.

Pri bujti repi so zraven postregli meso s kosti, katere so uporabljali pri kuhanju bujte repe.

Vrhunec kolin je vedno predstavljala večerja, ki je bila največkrat že dokaj pozno zvečer. Tukaj so gospodinje postregle z domačo juho z rezanci, sledila je svinjska pečenka s praženim krompirjem in solato. Če so delali klobase (krvavice, prosene klobase...) že isti dan kolin, so dale na mizo še te. Koline so se zaključile z domačimi retiši in domačim kuhanim kompotom, ki je bil skuhan iz suhega sadja. Seveda je ob vseh teh dobrotah po grlih teklo vedno dobro vince, ki je ob koncu večera večkrat poskrbelo za zelo razpoloženo vzdušje.

Če pogledamo nazaj, so bile koline naših babic dosti bolj družabne in zabavne. Ljudem se ni mudilo, mize so se šibile pod dobrotami gospodinj, katere pa dandanes zaradi tempa življenja počasi pozabljamo. Veliko kmetov je opustilo kmetovanje, ljudje hodijo po meso v mesnico in take koline, kot so jih nekoč poznali, počasi izginjajo iz naših domov.

Doris Troha

Koline so zajemale klobase, meso in bujto repo (foto: M. Knap)

DOMAČE KLOBASE

Domače koline so pri nas že od nekdaj tradicionalen kmečki običaj, pri katerem ne smejo manjkati tipične kmečke jedi. Ena takih so domače klobase. Seveda pa se le-te od kraja do kraja razlikujejo tako v načinu priprave, izdelave, kakor tudi po samem okusu. Tako poznamo več vrst klobas, ki so seveda skoraj povsod obvezni del domačih kmečkih kolin. Običajno so ob kolinah na mizah prisotne: krvavice, »prižetne« klobase, pečenice, domači želodec (tlačenka). Načeloma se je pri izdelavi klobas stremelo k čim boljšemu izkoristku posameznih delov prašiča, ki jih je bilo težje uporabiti za samostojno jed, kot npr. svinjska glava, maščoba, kože in ostala drobovina. Izdelava domačih klobas je bila pred časom kar zahteven postopek. Namreč, preden se je sploh pristopilo k izdelavi klobas, je bilo potrebno čreva zelo dobro

očistiti, za kar so gospodinje običajno uporabile navadno »špango« (kovinsko sponko za lase). Po drgnjenju s špango je bilo potrebno črevo dobro izprati, šele takrat je bilo pripravljeno za polnjenje s pripravljeno maso. Pri »prižetnih« oz. prosenih klobasah se lahko uporablja priželjci ali črevo.

Vsebina mase je bila seveda odvisna od vrste klobas. Tako sta bili pri »prižetnih« klobasah osnovni sestavini prosena kaša in koščki mesa, medtem ko sta bili osnovni sestavini pri krvavicah ajdova kaša in svinjska kri. Koščki mesa so se dodajali po želji. Za pečenice pa je že samo po sebi umevno, da je osnovna sestavina le-teh mletu svinjsko meso. Želodec (tlačenka) je po navadi vseboval velike koščke mesa, kožo in drobovino.

Vsaka vrsta klobas zahteva svojevrsten postopek. Pri izdelavi krvavic na pol skuhamo ajdovo kašo (ponekod uporabljajo tudi riž in ješprenj), dodamo kuhano mletu meso iz svinjske glave, prav tako kuhana in mleto pljuča, svinjsko kri, solimo, popravimo, dodamo malo pimenta, mleto lovorov list in dobro premešamo. Maso zalivamo z mastno vodo, ki smo jo dobili pri kuhanju glave, da masa ne bo presuha. Dodamo ocvrto čebulo in nato s »puško« (stari kuhinjski pripomoček za polnjenje klobas) nadevamo tanka čreva. Krvavice je potrebno obariti in ko se ohladijo, jih pečemo. Lahko pa jih shranimo v zamrzovalnik. Posebnost teh klobas je, da jih lahko naredimo tudi brez dodane svinjske krvi in tako dobimo samo ajdove klobase, ki so po okusu tudi zelo dobre.

Izdelava klobas s »puško« februarja 1980 (arhiv družine Krpič)

Domače klobase (foto: M. Knap)

Pri »prižetnih« ali prosenih klobasah prav tako skuhamo proseno kašo, dodamo na drobno narezano nemastno meso, sol, poper in nasekljan česen ter piment po okusu. Maso prav tako zalivamo z mastno vodo, ki smo jo dobili pri kuhanju glave in drobovine. Iz mase oblikujemo jajčaste kepe in jih zavijemo v priželjic oz. mrežo. Klobase damo peč ali pa jih shranimo v zamrzovalnik.

Za pečenice pa je značilno, da jih izdelujemo iz finega svinjskega in govejega mesa ter začimb. Potrebujemo mleto meso, nato dodamo sol in poper ter iztisnjen česnov sok ter vodo. To dobro pregnetemo in pustimo, da se sestavine prepojijo. Z maso polnimo tanka čreva. Na koncu lahko klobase malce obarimo in jih damo peč ali pa jih shranimo v zamrzovalnik. Če želimo klobase dimiti, moramo uporabiti debelejša čreva.

Pri domačem želodcu oz. tlačenci potrebujemo meso z glave - pol mastne in pol puste, rilec, svinjske kozice, parklje, svinjski jezik in jušno zelenjavo (koren, zeleno, lovor, poper v zrnju, česen, čebulo, kakšen klinček, sol, poper in majaron). Meso skuhamo z jušno zelenjavo v slani vodi, vendar ne preveč. Ko je kuhano, ga narežemo na večje koščke. V skledi zmešamo meso, mu prilijemo juho, dodamo začimbe in nastrgano čebulo. Zmes nadenemo v dobro očiščen svinjski želodec, ga zašijemo in kuhamo 1 do 2 uri. Občasno ga prebodemo, da ne počni. Želodec je kuhan, ko pri prebadanju ni možno več zaznati »sokrvnice« ali kalne tekočine. Nato želodec obtežimo za 24 ur. Uživamo ga svežega ali prekajenega. Namesto svinjskega želodca lahko uporabimo tudi vrečko za tlačenko.

Sölhane pečenice (foto: M. Knap)

Vsak kraj, vsako gospodinjstvo je razvilo svoje posebnosti glede sestave mesnih izdelkov, uporabljenih začimb in načinov uporabe mesa. Obstaja cela vrsta receptur, vendar na koncu vseeno pridemo do ugotovitve, da je vsak izdelek, ne glede na raznolikost postopkov in sestavin, zelo okusen. Žal izvirna tradicija domačih kolin čedalje bolj izumira, le tu in tam najdemo gospodinjstva, ki to tradicijo še držijo. Za to je kriv predvsem spremenjen življenjski stil prebivalcev, kar je seveda zelo žalostno, saj so koline predstavljale družabni dogodek, ki je družil predvsem sorodnike in sosede.

Tatjana Grah

CVRETJE IN ŠPEH

Sedaj je čas, ko na vsakem dvorišču zaslišimo glas svinjskega cviljenja. Skoraj vsaka družina v zimskem času posega po kolinah. Ko pa so koline, je tudi čas, da se poskrbi za vsak kos svinjine. Tako tudi za »špeh«. Nekateri ga sicer ne uporabljajo in ga komu podarijo ali se ga rešijo na kak drug način. A večina se še loteva cvrtja le tega. Še preden pridemo do postopka, da lahko cvremo, moramo opraviti veliko stvari. Kot prvo je potrebno s »špeha« potegniti kožo, katero ravno tako lahko uporabimo v prehrani. »Špeh« nato zrežemo na kocke oz. zmeljemo. To pa je odvisno od vsakega posameznika. Ko imamo »špeh« pripravljen za cvrtje, ga naložimo v posodo in ga začnemo cvreti, pri katerem moramo biti zelo pazljivi, saj je na ognju zelo vnetljiv in lahko hitro pride do poškodbe. Zelo pomembno pri cvrtju je, da dodamo mleko ter sol, predvsem pa da redno mešamo, da se nam ne prismoči na posodo. Ko cvrtje porumeni in dobi svojo barvo, mast precedimo v tünjo, kjer se mast na kmetijah po navadi tudi shranjuje. Ocvirke pa damo v drugo posodo. Če imamo ocvirke narezane na kocke, jih lahko postrežemo s svežim domačim kruhom, kar je bila specialiteta v preteklosti. Po navadi pa se iz ocvirkov naredi ocvirkov namaz, ki je zelo priljubljena gorička jed. Ocvirke pa lahko uporabimo tudi za zelo dobre tradicionalne pogache.

Cvrtje špeha (foto: M. Knap)

OCVIRKOV NAMAZ

Sestavine: mleti ocvirki, sol, poper, česen. Sestavine zmešamo in mažemo na kruh.

OCVIRKOVE POGAČE

Sestavine: 1 kg moke, 60 dag mletih ocvirkov, 5 dag kvasa, 2 dcl mleka, 4 dcl kisle smetane, 4 rumenjake, sol, poper.

Omesimo, pustimo vzhajati, nato izrežemo kroge ter premažemo z jajcem.

SALINI KIFLNI

Sestavine: 1,20 kg gladke moke, 40 dag salove masti, 4 jajca, 10 dag kvasa, 5 žlic sladkorja, mleko po potrebi, malo soli.

Omesimo, testo razdelimo na 6 delov in pustimo vzhajati. Izrežemo trikotnike in naredimo kiflne. Kiflne lahko napolnimo tudi z orehi. Preden jih damo peč, jih premažemo z rumenjacom.

Mateja Knap

Salini kiflni (foto: M. Knap)

IZDELAVA ŠUNKE

Zima je pred vrati, s tem tudi zimski običaji. Eden izmed tradicionalnih običajev so zagotovo koline. Zelo zanimive in cenjene so zimske koline, kajti takrat se poslužujemo res vseh opravil pri kolinah. Zelo pomembno delo na kolinah nekoč kakor tudi danes je izdelava domače šunke. Velik pomen pri izdelavi šunke ima »pacanje« mesa. V pacu je meso po navadi od dveh do treh tednov, odvisno od velikosti kosa mesa. Vsekakor pa je potrebno meso vsaj vsak drugi dan oprati ter preložiti. Katere sestavine se uporabljajo pri soljenju mesa, pa ne moremo točno podati, vsak namreč uporablja svojo metodo in je po navadi skrivnost vsakega posameznika. Kvaliteta in sestavine so torej skrivnost vsakega gospodarja. V pac se daje in se je dajalo vse vrste mesa, a najbolj kvaliteten del mesa, ki je bil dan v pac, je bila zadnja krača, tako imenovana omica, katera je služila za žegenj in večje praznike, in se je za te namene tudi shranjevala. Za kvaliteto domače šunke pa je v veliki meri pomemben zadnji del, to je »sölhanje«. Potrebna je velika pazljivost pri kurjenju v »sölh«, kajti kaj hitro se lahko zgodi, da je

kurišče premočno, ki lahko vzame kvaliteto mesa. Seveda pa je treba za »sölhar« izbrati tudi prava drva. Najbolj priporočljiva so bukova drva, lahko pa se uporablja tudi les gabra. Največjega pomena je to, da se skorja odseka z lesa in se kuri brez skorje na drveh. Zaključimo lahko z dejstvom, da je pri izdelavi domače šunke veliko ključnih stvari, ki lahko že pri mali napaki kvaliteto šunke zelo poslabšajo. »Sölhi« pa služijo tudi za »sölhanje« domačih klobas.

Mateja Knap

Meso v »pacu« (foto: M. Knap)

Meso v »sölhu« (foto: M. Knap)

DEBELE KLOBASE

V bogati zakladnici vseh vrst klobas, ki sestojijo iz takšnih ali drugačnih sestavin in jim ne sme zmanjkati mesa, so se predvsem v preteklosti znašle tudi tako imenovane »debele klobase«.

Omenjeno je že bilo, da se je vsaj nekoč vsak del ali košček zaklanega prašiča smotrno predelal oziroma uporabil. Med drugim tudi svinjska čreva, ki so še danes nujni del za izdelavo vseh vrst klobas. Pri tovrstnih »debelih klobasah« je bila ta razlika, da je bilo uporabljeno tudi debelo črevo.

Postopek izdelave teh klobas je kar precej zapleten, saj je potrebno za vnovično uporabo tovrstnih črev poznati kar nekaj postopkov. Čreva je bilo treba dodobra pripraviti, da so se lahko vnovič napolnila. Poleg vode in temeljitega izpiranja, jih je bilo potrebno vsaj za dva dni prepustiti tudi zeliščem. Tu so osrednjo vlogo opravljala

li: sesekljana bela repa, narezana jabolka, kutine, lovrov list, česen, poper, brin ... Vse te sestavine so namreč črevam odvzele nezaželen vonj in šele na ta način pripomogle k vnovični uporabi.

Vsebina tovrstnih »debelih klobas« pa je vsaj nekoč, danes jih srečamo na krožnikih zelo poredko, bila dokaj slična belim kašastim klobasam. Seveda poleg prose ne kaše ni smelo zmanjkati dobrega mesa in ustreznih začimb – vse po lastnem okusu in pravilnem postopku. S pomočjo »zobotrebcev« ali drugih ustreznih pripomočkov je bilo treba specialiteto le še izdelati oziroma »zašiti«, da masa med peko ne bi izhajala.

Na ta način se je torej poleg tankega črevesja in prižeca (mrene) uporabilo tudi debelo črevo – seveda po temeljiti predpripravi. Okusna specialiteta, tako imenovane debele klobase, so zaradi svoje oblike vsaj nekoč bile dobra alternativa vsem ostalim klobasam. Poleg tega pa naj bi bile »debele klobase«, po besedah naših starih staršev sodeč, v primerjavi s »prižecinimi klobasami« manj mastne! Hmmm ... Torej bi bilo pametno razmisliti in vnovič poseči zopet po njih. Nenazadnje: v trgovinah marsikdaj kupimo skoraj vse, pa se sploh ne vprašamo, kaj se skriva za ovitkom oziroma kaj je šele v njem. Domače pa je le domače!

Nino Gumilar

Debele klobase so danes zelo redke na domačih krožnikih (foto: N. Gumilar)

MESNICA PRI GRADU

Sveže goveje kosti so dišale po Pörgi ...

Svoje dni smo pri Gradu oziroma v takratni Gornji Lendavi med vsemi obrtniški dejavnostmi imeli tudi mesnico. Najstarejši domačini po besedah svojih zanamcev sodeč pomnijo, da naj bi prva mesnica pri Gradu stala ob Gostilni Baligač (danes Gostilna Rajsar-Ferencek), in sicer verjetno že krepko pred 1. svetovno vojno. Kasneje, nekje v času med prvo in drugo svetovno vojno, se je ta preselila h Gostilni Maršek (danes na mestu Gostilne Klement), česar se starejši domačini še dobro spomnijo. Tam se je z mesarsko obrtjo nekaj let ukvarjal domačin

Ludvik Sukič, kasneje pa je njegove posle prevzel Karel Bunderla iz Kuzme.

Na vogalu med današnjima gostilnoma Rajsar-Ferencek in Bežan-Žökš, kjer vodi makadamska cesta proti Vidoncem (na Bajno), je pri Gradu stala prva mesnica. Kdo jo je zgradil oziroma zakaj ravno tu, ni natančno znano, vendar se lahko sklepa, da se je ta obrt razvila zaradi potrebe takratne zemljiške gospode ali grofov. Podobno je bilo tudi z ostalimi dejavnostmi in objekti, ki so nekoč stali ali delovali v Pörgi (pekarna, sodnija, žaga, marof ...). Kasneje je stavba mesnice prešla v roke več lastnikov. Od vseh teh so se starejšim ljudem najbolj vtisnili v spomin Baligačevi. Takrat naj bi v njihovih prostorih deloval mesar Ludvik Sukič, ki je pri Gradu začel z »mesarijo« in prodajo mesa. Mesnica je morala imeti zelo dobre temelje, saj je poleg prostora za obdelavo mesa, vsebovala tudi hladilnico oziroma tako imenovano »ledenico«. Meso je bilo treba poleg razkoščevanja tudi skladiščiti – ker zamrzovalnih naprav ni bilo, so si preprosto pomagali kar z ledom v kletnih prostorih. Tega so pridobivali že pozimi iz snega. Ledene kocke so se globoko pod zemljo obdržale precej dolgo in na ta način poleteli hladile meso; še posebej ob velikih praznikih, kot je bila na primer velika maša, ko je bilo potrebno narediti večjo zalogo mesa. Danes objekta oziroma stavbe prve mesnice več ni, se pa naj bi po besedah sedanjega lastnika, sam teren še dolgo časa pogrezal. Kot spomin na »mesnico pri Baligaču« spominjajo le še starinska vhodna vrata, ki naj bi bila stara že vsaj dvesto let. Na mestu prve mesnice pa danes nemo priča zgolj še košček zele- nice, ki stoji pred staro uto.

Prostor, kjer je nekoč stala mesnica in ledenica v kleti (foto: N. Gumilar)

200 let stara vrata prve mesnice pri Gradu še danes služijo svojemu namenu, čeprav ne odpirajo več vhoda mesnice. (foto: N. Gumilar)

Bolj živi spomini pa naše dedke in babice vežejo na drugo mesnico Ludvika Sukiča, ki naj bi se od Baligačevih preselila na današnje lokacije Gostilne Klement (nekoč lastništvo Maršekovih). Marsikdo se še dobro spomni svežih govejih kosti, ki so po »rani maši« kot nalašč vabile za nedeljsko juho. Ljudje so radi zahajali v dokaj skromno mesnico g. Sukiča – vedno nasmejanega in željnega ustreči vsaki prošnji. Seveda včasih tudi sam ni imel izbire in je bil primoran prodati tudi kakšen slabši kos mesa ... Ampak samo z maloprodajo najverjetneje obrt ne bi preživela, zato je mesar zaradi večjega prometa sklenil pogodbo tudi s takratnim Okrajnim odborom OF Murska Sobota. Na ta način je ravno njegova mesnica v času druge vojne preskrbela z mesom vse okoliške straže na Goričkem, živino za zakol pa mu je primoral priskrbeti Krajevni odbor v takratni Gornji Lendavi.

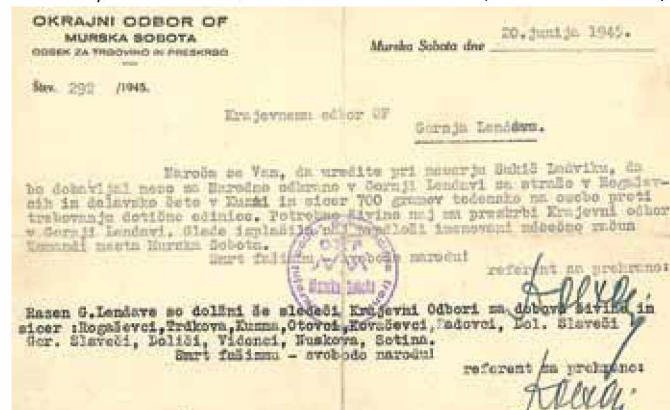
Mesar Ludvik Sukič (arhiv družine Forjanič)

Nekateri starejši domačini se še danes živo spominjajo mesarja, Ludvika Sukiča, ki je s svojo ženo Marijo h Gradu prišel iz Večeslavca. Tam sta skupaj najprej vodila »gostilno pri Mikloši«, ampak korenine Sukičevih so bile tiste, ki so ju najbrž povlekli nazaj h Gradu. Po končanem šolanju za mesarja, ki ga je Ludvik zaključil v Avstriji leta 1914, sta se z ženo naselila v najemniški sobi družine Mihalič (stara hiša sedanje družine »Kamnoseštva Bunderla«). Od tu je Ludvik začel službovati oziroma obra-

tovat s svojo poslovalnico, najprej torej pri Baligačevih, kasneje pa pri Gostilni Maršekovih (stavba za gostilno, proti pokopališču). Kar hitro sta si zakonca tudi na način pridnega dela in s privarčevanim denarjem začela graditi tudi lastno hišo. Ta je nastajala preko ceste, kjer sta pravzaprav stanovala (sedanje domovanje družine Forjanič-Šušar). Žal načrtov nista zmogla dokončati, saj je mesarja prej prehitela smrt. Hkrati pa je to pomenil tudi skorajšnji konec za njegovo mesnico pri Maršekovih. K sreči je ta po zaslugi mesarja Karla Bunderla iz Kuzme še nekaj let vseeno obstala. Starejši domačini se dobro spominjajo tudi tega obdobja – gospod »Kadl« (po domače Rukašov) je bil znani mesar s svojo mesnico tudi v Kuzmi. Prav tam je njegove posle prevzel tudi sin, a žal je danes na njuno vneto delo, tako pri Gradu kakor v Kuzmi, ostal le še lep spomin. Do najbližje mesnice se moramo namreč danes odpeljati kar v Mursko Soboto.

Mesnica pri Maršekovih, danes Gostilna Klement (arhiv Občine Grad)

Potrdilo za nabavo mesa (arhiv družine Forjanič)

Zanimivo je bilo torej raziskati, da smo prav pri Gradu oziroma v nekoč imenovanem kraju Gornja Lendava, v sorazmerno podeželskem okolju, imeli tudi mesnico. Gotovo je za domačine pa tudi za širše družbeno okolje (odmaknjenost od večjih središč) in čas (vojno obdobje) ta pomenila pomembno gospodarsko obrt. Ne glede na zvečine kmečki živjež so ljudje v teh krajih toliko bolj potrebovali bližnji prostor za zakol in prodajo živine. Kako preprosta je lahko bila zadeva, če si jo našel kar v domači vasi! In sveže kosti za nedeljsko govejo juho iz domače mesnice? Le kdo bi se jim odrekal.

Nino Gumilar

POLETNI TABORI NA OŠ GRAD

V šolskem letu 2011/2012 je na OŠ Grad prišlo obvestilo, da se bo lahko izvajal projekt Popestrimo šolo. Veliko učencev se je nad tem navdušilo, zato smo dobili prijavnice in se na projekt tudi prijavi. Sodelovali smo lahko učenci od 5. do 8. razreda OŠ Grad. V sam projekt je bilo vključenih veliko dejavnosti, ki so se izvajale čez šolsko leto. Na žalost ne čez celo, kajti obvestilo smo prejeli komaj sredi šolskega leta. Projekt je prevzela učiteljica Mateja Žököš. Ena izmed dejavnosti so bili tudi poletni tabori, ki so se izvajali med počitnicami. Prvi je potekal od 26. do 30. junija, drugi pa od 20. do 24. avgusta. Oba seveda na OŠ Grad. Prvega tabora sem se udeležila tudi sama, naredi smo si ime Goričke face. Najprej smo se spoznali in naredili zastavo našega tabora. Potem pa je sledila naša zabava. S kajaki smo se odpravili po Ledavskem jezeru, se igrali različne igre, spoznavali naravo, se kopali v Moravskih Toplicah, imeli piknik, spoznali veselje ter zadnjo noč prespali v telovadnici OŠ Grad. Zabava je na žalost potekala le štiri dni. Potem pa smo se morali posloviti, kajti učitelja sta potrebovala kratek predah, saj sta načrtovala že drugi poletni tabor. Tudi na drugem taboru je način dela potekal enako, le da so si učenci druge skupine naredi drugačno ime in izdelali drugačno zastavo. Bili so namreč Grajski duhci. Tudi oni so se najbrž imeli lepo, saj se je po taboru veliko slišalo o tem. Upam, da bodo tabori organizirani tudi v prihajajočih počitnicah, saj je bilo zabavno.

Tamara Grah, 8. razred

Grajski duhci so poleti oživel (foto: A. Vrtič)

BILI SO NAŠI GOSTJE

Na Osnovni šoli Grad se že vrsto let ukvarjamo s tradicionalnim načinom oblikovanja glin na lončarskem vretenu. Delamo to, kar je človek počel že tisočletja. Srečujemo se z materialom, ki je dar narave, ga gnetemo, valjamo, stiskamo, vlečemo, krasimo, žgemo... Otroci na naši šoli rastejo z glino. Ustvarjati začnejo že v prvi triadi in na osnovi izkušenj iz leta v leto, na lončarskem vretenu svojo domišljijo spreminjajo v realnost.

Ustvarjalni duh je že pred leti ušel izza zidov naše šole. Razlezel se je po bližnji in daljni okolici. Ljudje so spoznali idealne možnosti, ki jim nudimo na področju ustvarjanja, zato šola postaja stičišče vseh, ki ljubijo glino in izražanje v njej. Gostili smo učence drugih šol in učence iz Porabja. Pri nas so ustvarjali študentje oblikovanja s svojimi profesorji, lončarji iz drugih krajev Slovenije in akademski kiparji. Izpostaviti pa želim prav posebne goste, ki so prišli letos že drugič, in sicer iz Varstveno delovnega centra Kranj.

Oh, joj! Saj ti so pa že odrasli. A sploh vedo, kaj pomeni biti umazan z glino? Bodo zbrali toliko poguma, da namočijo svoje roke v kalno vodo? Kdo bo pa čistil za njimi? Neumna vprašanja. Neumna vprašanja, ki so rojila po glavi meni, dokler jih nisem spoznal. Takoj, ko so segli po glini, so me navdušili s svojo spretnostjo in občutkom do materiala. Opazil sem, da imajo veliko izkušenj in jim glina nikakor ni tuja. Ko so opazovali mojstra Štefana, so izražali neizmerno navdušenje. Pred njihovimi očmi so nastajali čudoviti izdelki in verjetno so bili to trenutki, ko so sami pri sebi začutili željo po delu na vretenu. In zdaj je šlo zares. Pet vrtečih se plošč, pet kosov glin in pet zaskrbljenih obrazov. Ali bodo zmogli? Seveda so zmogli. Prvi objemi vrteče se vlažne glin so na njihove obraze zvalili radost. Opazili so, da postaja glina živa, da se odziva na njihove prijeme in prisluhne njihovi duši. Prepričan sem, da so v tem trenutku vstopili v nek drug svet. Iz njihovih misli so se umaknile skrbi in pozabili so na vsakodnevne tegobe in čustvene obremenitve. Vso svojo energijo so posvetili glini. Bili so pozorni na navodila za delo, umirjeni in osredotočeni na nastajajoči izdelek. Tu pa tam jim je tudi kaj spodletelo, ampak iz ure v uro so postajali samostojnejši, spretnejši in vse bolj samozavestni. Da bi bili utrujeni? Kje pa. Še in še so želeli ustvarjati. In čiščenje? Še nikoli naši pripomočki za delo niso bili tako urejeni, kot za njimi.

Naše delo so spremljale visoke avgustovske temperature, toda v senci mogočnih brez je bilo lepo delati, se družiti in se pogovarjati z ljudmi, ki so mi s svojo drugačnostjo, na osnovi svojih izkušenj, razkrili marsikatero življenjsko modrost.

Karel Šalamon

Delo z glino je vzbudilo precejšnje navdušenje (foto: K. Šalamon)

VREDNOTE MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

Življenje je... Ja, življenje je čas, ko se rodiš, živiš ter nato umreš. Življenje je sodelovanje med mladimi in starimi, življenje je pot, katero gradimo skupaj.

Tako je na temo medsebojne pomoči nastala tudi moja zgodba, s katero sem kot udeleženka literarnega natečaja – natečaja za tretje življenjsko obdobje – dosegla 2. nagrado. Tema zgodbe je bila medsebojna pomoč in kako mladi ne moremo brez starih in kako tudi stari ne morejo brez nas mladih. Moja radovednost za literarno pisanje je bila prisotna tudi med počitnicami. Iščem nove izzive, nove teme za zgodbe, potem pa... med drugim zasledim, da sem nagrajena! V očeh so mi bile vidne iskricе veselja in sreče. Brž sem želela to povedati učiteljici Mariji Štesl, ki je sicer za mojo nagrado vedela že konec junija, a me je hotela z novim uspehom razveseliti septembra, da bi z večjim veseljem zakorakala v 9. razred. Kot nagrajena sem bila povabljen na zaključek literarnega natečaja, in sicer na festival tretjega življenjskega obdobja, ki se je odvijal v Cankarjevem domu. Bila sem srečna, saj sem v sebi začutila radost, da bom obiskala Cankarjev dom. In nato je prišel dan, ko sem morala na slavnostno podelitev. V sredo, 3. oktobra 2012, so vse moje poti vodile v Ljubljano. Kot nagrajena sem bila zelo lepo sprejeta v dvorani Cankarjevega doma. Stopila sem v dvorano, kjer me je v zares veliki dvorani v ospredju čakal prazen stol, na katerem je bilo ime Katja Bedöke. Povabili so me naprej, da podam svoja mnenja o življenju, starosti, odraščanju ter da povem nekaj o svoji literarni poti. Z mano so bili v ospredju tudi moji novi prijatelji, ki sem jih spoznala na tej podelitvi ter nekaj znanih osebnosti, kot sta Andrej Rozman Roza in Jani Kovačič.

Predsednica društva upokojenih delavcev Slovenije nam je zaupala veliko o svojem vodstvu, o samem društvu in njegovem delovanju. Program so nam popestrile učenke glasbene šole. Po končanem pogovoru je sledila slavnostna podelitev, kjer sem dobila priznanje za 2. nagrado ter majhne pozornosti, ki so zapolnile velik del v mojem življenju.

Katja Bedöke, 9. razred

Katja med nagrajenci na lit. natečaju (foto: Danijela Grah Bedöke)

STARI IN MLADI

V letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami bi morali nekoliko globlje razmišljati o vrednotah medgeneracijskega sožitja. Zavedati bi se morali, da tudi nam starost ne bo ušla in da se bomo morali slej ko prej soočiti s podobnimi doživetji, kot jih danes doživljajo ljudje tretjega življenjskega obdobja.

Mladi premalo opažamo, da starostniki potrebujejo le malo pozornosti, pa so že zadovoljni. Skoraj vsak od nas, mladih, ima v okolici koga, ki je ostarel, ki potrebuje pomoč ali vsaj lepo besedo. Ni lepšega občutka, kot je zavest, da si nekemu polepšal dan, z nasmehom, z dobro besedo ali majceno pomočjo.

V skromni hiški je ob vaški cesti živila stara ženička. Njeno levo oko je bilo belo, popolnoma preraščeno z mreno. Bila je zelo prijazna in zdelo se je, da se ves čas rahlo smehlja. Njena hiša je bila s slamo krita, nad slemenom je v nebo štrlel lesen dimnik... Vedno pa je bila, tudi od zunaj, sveže pobeljena. Na spodnji strani se je hiše držal majhen hlev z eno samo kozo. Za mleko! V hiši ni bilo elektrike, niti vode. Stara žena je po vodo hodila z lončenimi. Velikokrat se je ustavila pri sosedih, sedla na klop pod brajdo in se z njimi pogovarjala o vsakdanjih stvareh. Tudi njena prva sosedja je bila starejša ženska. Bili sta skoraj istih let, a močno različnih src. Sosedja je ves čas jamrala in se pritoževala nad tegobami vsakdanjika. Vedno jo je kaj bolelo, ves čas ji je kaj manjkalo. Ni ji bilo všeč, da so vaški otroci tako radi priskočili na pomoč stari ženi. Ta se ni nikoli pritoževala. Čeprav ji sosedja, ki je v hiši imela vodo, le te ni nikoli ponudila, ji tega ni nikoli zamerila. Kaj bi, voda je draga! Nikoli se ni razjezila, tudi, ko so ji vaški otroci nekoč med igro razbili vrč, se ni hudovala, nikoli ni povzdignila glasu. V najhujši vročini je bila prva na njivi, kjer se je želo žito. Temna obleka in črna ruta na glavi sta še dodatno privlačili sončne žarke, a je to ni motilo. Na pomoč so ji priskočile vaščanke. Otroci so namesto starke hodili po vodo, da so se žanjice vsaj za silo odžejale. Kdo ve, od kod je stara ženička jemala bombone, a njena roka je za vsak vrč vode segla pod predpasnik in že so na njeni dlani ležali bomboni. Ko se je delo pri njej zaključilo, je pomagala drugim. Vsakega je znala pohvaliti, vsakemu prisluhni... Ob zimskih večerih je bilo ob njenem ognjišču polno otrok. Pripovedovala jim je čudovite zgodbe o vilah, palčkih, škratih in čarovnicah. Le preveč glasni niso smeli biti, saj je sicer skozi vrata pogledala gorjača. Sosedja se je prišla pritožiti, da takega vrišča že ne bo prenašala. In otroci so utihnili. Pa ne zaradi strahu, kje pa, saj bi gorjači zlahka ušli, ne, le »svoji babici« niso hoteli povzročati nevšečnosti...

Zgodbo, ki ste jo pravkar prebrali, mi je zaupala moja babica. Ona namreč trdi, da smo za nerazumevanje med generacijami krivi oboji, stari in mladi. Mladi zato, ker nikoli «nimamo časa», stari pa, ker nas ves čas obsojajo in vidijo le naše napake. Bo že držalo. Še posebej, če pomislim, da starkine sosede niti hčerka, ki je živila v

mestu, ni nikoli obiskala. Ko je namreč nekoč k njej pripeljala vnuke, jih je babica s šibo po ta zadnji, ker so se igrali na travi in jo menda pomendrali.

Hiška prijazne ženičke pa je bila vedno polna otrok, čeprav ji Bog lastnih ni nikoli namenil.

Katja Bedöke, 9. razred
2. mesto III. triada OŠ

Katja s priznanjem pred parlamentom (foto: Danijela Grah Bedöke)

TEDEN OTROKA

Bistvo je očem nevidno, gledati je treba s srcem!

Na OŠ Grad smo ob Tednu otroka pripravili različne dejavnosti, s katerimi smo učencem popestrili pouk in čas, ki ga preživijo v šoli. Geslo letošnjega Tedna otroka se glasi Radosti in stiske odraščanja.

Na svetovni dan otroka, 1. oktobra, so bili naši prvošolčki sprejeti v skupnost učencev. Člani šolske skupnosti so jim pripravili krajši kulturni program, g. ravnatelj in mentorica ŠS pa sta jim slovesno predala diplome. Da jim bo šolska pot na naši šoli čim slajša, smo poskrbeli z veliko torto. V torek so nas obiskali člani Društva za boljši svet ter nam skozi predstavo Mali princ pokazali, da moramo gledati s srcem in le tako bomo videli bistvo življenja. Pelje me vlak v daljave, poje pesem, a nas je popeljal po Občini Grad, kjer smo si ogledali našo okolico in njene znamenitosti. Tudi naši najmlajši lutkarji so nam v sredo pripravili dve lutkovni predstavi. Lutke

Kako je dobra ta naša torta! (foto: H. Poznič Kos)

so naredili sami. Seveda se naši učenci radi tudi razgibavajo, zato brez športnega dne v četrtek ni šlo. Mlajši učenci so spoznavali okolico naše šole, starejši pa so se preizkušali v orientacijskem teku. Kot se za jesenski čas spodobi, pa smo v petek Teden otroka zaključili s kostanjevim piknikom in šolskim kinom.

Vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri organizaciji teh dejavnosti, se lepo zahvaljujemo.

Člani ŠS in mentorica Helena Poznič Kos

V VRTU SPOMINOV IN TOVARIŠTVA

V petek, 5. oktobra 2012, sem se z mentorico Marijo Štesl udeležila podelitve priznanj literarnega natečaja Zavoda za šolstvo in dr. Šiftarjeve fundacije na temo Moj ogra(d) ček. Prireditev je potekala v Vrtu spominov in tovarištva na Petanjcih, katere sta se udeležila tudi ravnatelj OŠ Grad, Viktor Navotnik, in župan Občine Grad, Daniel Kalamar.

V program nas je popeljala nežna pesmica Toneta Pavčeka. Tej je sledila kratka predstavitev nagrajenih besedil in moram vam povedati, da se človek, če lahko prisluhne svojemu besedilu, čudovito počuti. Za slavnostno razpoloženje je poskrbel tudi mladinski pevski zbor Osnovne šole Tišina, ki nam je zapel dve ljudski pesmi. Nato pa sta nas nagovorila akademika dr. Anton Vratuša in dr. Boštjan Žekš. Prosila sta nas, naj na natečajih Vrta spominov in tovarištva sodelujemo tudi v bodoče. Za konec smo prisluhnili zvoku harmonike, za piko na i pa so poskrbeli otroci vrtca pri OŠ Tišina. Uradnemu delu je sledil sproščen klepet med nagrajenci, mentorji in gosti ter organizatorji natečaja.

Nina Grah, 9. razred

Nina z akademikom dr. Vratušo (foto: S. Burjan)

KORENINE V OGRADU

*Ob večerih z babico pred kaminom sedim,
z njo v igrive plamene strmim,
njenim spominom se prepustim ...*

Tako je skoraj vsak večer. Ko se začne v hišo plaziti mrak, babica brž poišče pletenje, sede v gugalnik in že sem ob njej. Le kam bova odpotovali tokrat? Potem sledi razočaranje. Namesto običajnega nekoč..., me babica vpraša, če imam rada krompir. Ker se mi vprašanje ne zdi smiselno, jo nestrpno zavrnem: »No, veš kaj, to bi pa že lahko vedela!« Babica moje grobosti ne opazi... Ali pa je noče, kdo ve! Nato nadaljuje: »Seveda, mladi imate radi pomfri, mi pa...« »Prosim te, babi, nikar spet ne začni! Saj vem, pomfri ni zdrav...« Ona pa me ne sliši več. Le kako bi mogla? Je že v preteklosti.

Že večkrat mi je pripovedovala o svojem otroštvu na kmetiji. Čeprav niso imeli niti radia, kaj šele televizije ali računalnika, so se znali zaposliti. Prostega časa pravzaprav sploh niso imeli. Če niso bili v šoli ali na polju, so pasli krave. To je bil najlepši del dneva. Ob stari, s slamo kriti hiški je bilo gospodarsko poslopje s hlevi, za njim pa se je raztezal ograd, poln jablan, hrušk in sliv, pa tudi kašen oreh se je košatil v njem. Ko so se vrnili s polja, so se starši odpravili v hlev in svinjak, otroci pa na pašo. Krave so bile lačne, zato z njimi ni bilo težav. Popasle so vsako ped, zato ograd kose po navadi še videl ni. »Pastirji« pa... Poiskali so najdebelejšo senco, na tla so položili »koco« in že se je oglasila pesem. Pa ne cela, le nekaj verzov, kajti preglasili so jo glasovi sosedovega ograda, temu je sledil naslednji..., dokler ni pela vsa narava. Kot oddaja Pokaži kaj znaš! Zdelo se je, da ogradi kar tekmujejo, kateri pozna več ljudskih napevov. Dekleta so pasla črede za vasjo, šivala zvezde, s kanglico hodila po vodo, slabo varovala domek... Pesem je bila včasih tako vznesena, da so ji še krave prisluhnile in se kar mimogrede znašle na sosedovem. Takrat je pesem v trenutku zamenjalo kričanje, vsak je planil pokonci, kajti zavrnuti je bilo potrebno »neubogljivo« živino. Najlepše je bilo v ogradu konec poletja in na začetku jeseni, ko so kopal krompir in je začela zoreti koruza. Zdaj v enem, nato v drugem ogradu je zagorel ogenj in iz žerjavice je prijetno zadišalo po pečenem krompirju ali slastni koruzi. Okrog pa glavica pri glavici, sama lačna usta. In spet je zadonela pesem – kot ob takratnem ognju.

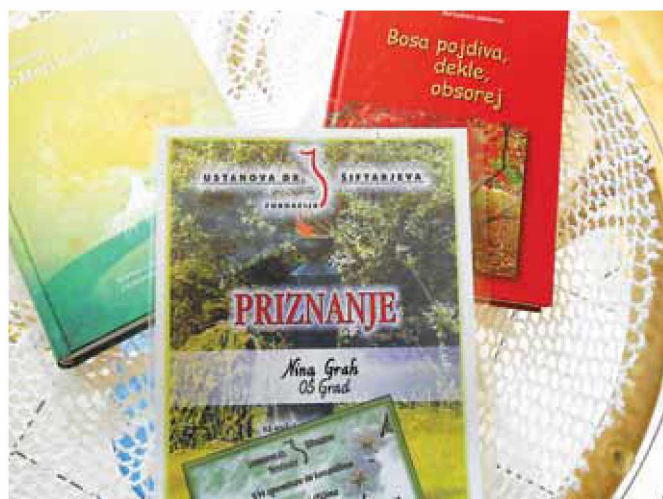
Ob njeni pripovedi sem se začela spraševati, kaj se je zgodilo z nami. Se sploh še znamo družiti? Naravo, druženje in ljudsko petje je zamenjal virtualni svet, pa še tu ne znamo biti prijazni. Kar preko omrežja obračunavamo s sošolci, obkladamo se z besedami, ki jih moja babica verjetno še slišala ni, komaj čakamo, da o drugem povemo ali slišimo kaj slabega. To moramo seveda brž objaviti na Facebook-u, naj ves svet ve, kako dobro smo informirani.

Babi je nenadoma utihnila in se zazrla vame. Nato me je presenečeno vprašala: »Ja, kaj pa ti je? Saj veš, da mi lahko zaupaš. Daj, povej, kaj te skrbi?« Nekaj časa sem

zrla v njen zaskrbljen obraz, nato sem zašepetala: »Babi, zavidam ti! Toliko prijateljev si imela, razumeli ste se in si pomagali, mi pa...« Njen obraz se je nenadoma razlezel v nasmeh, prišla je moje roke in rekla: »Oh, ljubi moj otrok, nikar ne misli, da si takrat nismo nagajali. Pa še kako!« Nato mi je zaupala, da je prišel k sosedovim, ko je bila stara 10 let, živet fant iz mesta. V nesreči je izgubil starše, zato je skrb zanj prevzela teta. Težko se je prilagodil vaškemu življenju in delu na polju. Šele čez nekaj mesecev je začel prihajati v ograde. Tiho je pristopil in se vključil v pogovor. Fantje so ga brž sprejeli, njej pa je ves čas nagajal. Ker je imela bujne lase, so ji iz sicer trdo spletenih kit pogosto štrleli nagajivi prameni. Komaj se jim je pridružil, že jo je izzival: »Joj, pogledjte, našo Ani so pa spet škrajte v roke dobili, pa še njenega glavnika so se polastili!« Seveda so se vsi režali, ona pa je jezno stiskala zobe. Pogosto je še ponoči razmišljala o tem, kako bi se mu maščevala. Ko se je nekoč kljubovalno zazrla vanj, je opazila, da ima pegast obraz. To je to! Končno je našla orožje za protinapad. Fant pa je, na presenečenje vseh ostalih, vstal, jo potegnul k sebi in rekel: »Že, toda vsaka pega te ljubi. Ana, všeč si mi!« In sosedov nagajivi fant je postal moj dedi.

Kam torej segajo moje korenine? »Ja, v ograd,« boste verjetno rekli.

Nina Grah, 9. razred

Priznanja nas vabijo (foto: S. Burjan)

OGLED TONDACHA

Na šoli ugotavljamo, da se zaradi sistematičnega dela pri tehniki in tehnologiji ter na področju poklicne orientacije velik delež otrok odloči za nadaljnje šolanje v poklicnih in strokovnih šolah. Eden izmed načinov, kako proizvodnjo približati otrokom, so tudi ekskurzije v uspešna podjetja.

Z učenci 8. razreda OŠ Grad in OŠ Kuzma smo letos obiskali obrat Tondach Slovenija, Proizvodnja opečne kritine, d.o.o. v Borecih, ki ima že več kot 90-letno tradicijo. Omenjeno opekarno smo izbrali predvsem zaradi robotiziranega načina proizvodnje, kjer težka fizična in

zdravju škodljiva dela opravljajo stroji, človek pa izvaja le funkcijo nadzora. Učenci so z zanimanjem prisluhnili predstavitvi podjetja in si ogledali proizvodnjo strešnikov. Pri tem so ugotavljali vpliv robotizacije na razvoj podjetja in na zaposlovanje. Iskali so možnosti racionalizacije proizvodnje ter ugotavljali vpliv tovarne na okolje.

Karel Šalamon

Na dvorišču obrata Tondach Slovenija (foto: K. Šalamon)

EKOŠOLA ZA EKOŽIVLJENJE

Na OŠ Grad bodo v okviru Ekošole potekale različne aktivnosti, in sicer Ekobranje za ekoživljenje, ekokviz in natečaj Prednovoletni čas ter zbiralne akcije. Zbiral se bo odpadni papir, kateremu je namenjen šolski kontejner, kamor bodo tako učenci, starši kot tudi drugi občani odlagali star papir. S tem namenom sodelujemo s podjetjem Dinos, ki skrbi za odvoz papirja. Na šoli pa bo potekalo več zbiralnih akcij plastenk, pločevink in tetrapakov, zato sodelujemo tudi s podjetjem Saubermacher.

Čez celo šolsko leto bomo zbirali tudi zamaške, katerim je namenjena velika pobarvana škatla v avli šole, kamor se odlagajo raznorazni plastični zamaški. Sodelujemo z organizacijo Karitas iz Murske Sobote in ob večji količini zbranih zamaškov jih tja tudi dostavimo. Izkupiček bo namenjen Dušanu Ruparju iz Brežic, ki je na invalidskem vozičku. Na šoli pa poteka tudi zbiralna akcija odpadnih kartuš, tonerjev in trakov. Zbiranje poteka skozi celo leto, odpadni material se odlaga v za to določeno škatlo v avli šole. Sodelujemo s podjetjem Bitea, ki skrbi za odvoz.

Plastenke zbiramo za vrtcem (foto: A. Vrtič)

Vabimo vas, da se zbiralnih akcij udeležite v čim večjem številu. Stopimo skupaj, kajti to nam daje moč, da varujemo in ohranjamo našo prečudovito naravo in jo predamo bodočim generacijam.

eko koordinatorica Elizabeta Sarjaš

OBNOVA VRTCA IN TEDEN OTROKA

Letošnje šolsko leto se je za otroke prve skupine začelo v šoli. V vrtcu in igralnici so se izvajala obnovitvena dela, ki so se začela v drugi polovici meseca avgusta. Ker pa vsako delo potrebuje svoj čas, se je tudi pri nas zavleklo v mesec september. Tako smo se začasno preselili v šolo, kjer so nam odstopili učilnico. Strokovne delavke smo se potrudile, da je vzgojno delo potekalo nemoteno in da so se otroci počutili kar najbolj varno in prijetno. 17. septembra pa je napočil čas, ko smo zjutraj prestopili prag naše igralnice. Vsi skupaj smo bili veseli, saj smo bili spet bližje prijateljem iz sosednje skupini in delo je steklo po ustaljenih tirnicah.

Obisk Pike Nogavičke (foto: Tanja Hajdinjak)

Teden otroka je potekal prvi teden v oktobru. Da bi bilo kar najbolj zanimivo, smo otrokom ponudili čim več različnih dejavnosti. Izvedli smo kosanje piknik s starši, z eno od mamic smo zaplesali zumbo, v šoli smo si ogledali lutkovno predstavo, katero so pripravili otroci OŠ Grad, obiskala pa nas je tudi Pika Nogavička, s katero smo pekli palačinke. Občina Grad nam je omogočila vožnjo s turističnim vlakom, kar smo izkoristili za obisk otrok v sosednjem vrtcu v Kuzmi. Za to se jim skupaj z otroki kar najlepše zahvaljujemo. Ob koncu pa se želim zahvaliti vsem, ki so pripomogli, da je naš vrtec še lepši. Prednjo stran krasi čudovita slika, za kar sta še posebej zaslužna naša vzgojiteljica Irena Hüll in hišnik Stanko Ropoša.

Vzgojiteljica Klauđija Klement

DOGAJALO SE JE ...

Tudi v vrtcu smo zumbali (foto: T. Hajdinjak)

Slika, ki krasi prednjo stran vrtca (foto: Irena Hüll)

OTVORITVENA MATINEJA NA GRADU

V sodelovanju z mednarodno Poletno akademijo Praga-DunajBudimpešta, Univerze za glasbo in upodabljačo umetnost na Dunaju in J:Opero, se je v nedeljo, 29. julija 2012, v koncertni dvorani gradu Grad odvila otvoritvena matineja - koncert, s katerim se je začela 22. poletna akademija mojstrskih tečajev petja. Vsako leto se vanjo vključi okrog 250 nadarjenih glasbenih umetnikov iz 40 držav. Univerza za glasbo pri tem sodeluje z 22 univerzami po celem svetu, med njimi tudi z glasbeno akademijo v Ljubljani.

Otvoritvena matineja je bila uvod v letošnjo mednarodno Poletno akademijo, ki so ji prisluhnili tako domačini kot obiskovalci iz sosednjih krajev in Avstrije. Grad je zaživel v posebnem glasbenem razpoloženju vrhunskih solo pevcev, ki so prišli iz Avstrije, Poljske, Koreje, Romunije, Bolgarije, Velike Britanije in Japonske. Na prvem od številnih koncertov, ki so se kasneje še odvijali, so se mla-

di pevci predstavili z več pesmimi in v skoraj dvournem koncertu navdušili polno koncertno dvorano na gradu. Na dan matineje je zastoj vozil tudi turistični vlak na grad in nazaj v Pörgö. Koncert je bil omogočen s sredstvi v okviru projekta TourKult, v katerem je partner Občina Grad pod vodstvom J:Opere iz Jennersdorfa.

Letos se je triletni projekt zaključil, v okviru katerega so se tri leta zapored zvrstili vrhunski koncerti mladih opernih pevcev. Partnerji v projektu so pridobili turistično infrastrukturo (Občina Grad na slovenski strani je tako pridobila turistični vlak, šotor in koncertni klavir) ter razvili krovno znamko treartes, pod katero so se zvrstile številne prireditve in se bodo v prihodnje še razvijale ter tako bogatile obe obmejni pokrajini.

Projekt TouKult je sofinancirala Evropska unija, Evropski sklad za regionalni razvoj v okviru programa teritorialnega sodelovanja OP SI-AT 2007-2013. Projekt na avstrijski strani je sofinancirala tudi dežela Gradiščanska in Zvezno ministrstvo za gospodarstvo, družino in mladino, medtem ko je na slovenski strani projekt sofinancirala Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Občina Grad.

Danijela Krpič

Mladi solo pevci so po koncertu prejeli rože (foto: D. Krpič)

Naložba v vašo prihodnost
Operacijo delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

RAZSTAVA ROČNIH DEL

Zadnja nedelja v juliju je že tradicionalno namenjena razstavi ročnih del v vaško-gasilskem domu v Kruplivniku. Tudi letošnje leto so 29. julija članice Društva žena in deklet poskrbele, da so naši »rokodelci« lahko svoje izdelke predstavili in ponudili obiskovalcem. Svoje izdelke so razstavili krajanje občine Grad, že nekaj časa pa se povabilu k razstavi odzivajo tudi razstavljalci od drugod, predvsem iz okoliških občin. Na razstavi se najde za vsakogar nekaj, od pletenih košar, vezenja, pletenin, pa do cvetja, narejenega iz različnih materialov (orhideje iz hlačnih nogavic, »kvačkane« rože ipd.). Gotovo pa vse

pripadnice nežnejšega spola najbolj pritegne ročno izdelan nakit, s katerim nas vsako leto izdelovalke presenetijo s kakšnim novim trendom.

V prihodnje pa vabljeni vsi, ki ste pripravljeni svoje ustvarjalne izdelke predstaviti širši množici, da se udeležite naslednje razstave v prihodnjem letu.

Tadeja Rajbar

OBČINSKI NOGOMETNI TURNIR

V sklopu 12. občinskega praznika občine Grad se je 4. 8. 2012 odvijal občinski dnevno-nočni nogometni turnir. Organizacijo je letos prvič prevzel KMN Grad, sam turnir pa se je odvijal na novem nogometnem igrišču ob šoli. Turnirja se je udeležilo devet ekip različnih športnih društev v občini, ki so bila razdeljena v tri skupine. Napredovali sta prvi dve ekipi vsake skupine. Polfinalne tekme so odigrali ŠD Vidonci proti KMN Grad z 1:2, veterani Grad proti ŠRD Dolnji Slaveči s 3:2 in ŠD Kruplivnik proti Motovilcem z 2:0. V finale so se uvrstile zmagovalne ekipe, kjer so tekme odigrale vsaka z vsako. Rezultati so bili sledeči: Veterani Grad : KMN Grad 0:3, Veterani Grad : ŠD Kruplivnik 1:2 in ŠD Kruplivnik : KMN Grad 1:2. Končni vrstni red 12. občinskega turnirja je bil sledeči: 1. KMN Grad, 2. ŠD Kruplivnik in 3. Veterani Grad. Pokale sta prejela tudi Rudi Ficko, in sicer za najboljšega vratarja, najboljši strelec na turnirju pa je postal Damir Fli-sar – oba člana iz ekipe ŠD Kruplivnik.

Denis Rajbar

Udeleženci turnirja s prejetimi pokali (foto: D. Rajbar)

90 LET PGD GRAD

Leta 1922 se je našim prednikom porodila želja, da bi ustanovili gasilsko društvo. Na pobudo Maršik Alojza so to 15. septembra 1922 uresničili z Ustanovnim občnim zborom. Začeli so z nič, vendar s složnostjo in pogumom v kratkem času nabavili začetno opremo, orodje in prve uniforme. Ko so pridobili osnovne stvari za svoje delo so potrebovali še svoje društvene prostore. Leta 1934 so dobili od veleposestnika Hartnerja v dar parcelo, na kateri

so začeli graditi svoj »Gasilni dom«. V gradnjo doma je bilo vložena veliko prostovoljnega časa in truda, kajti ves material za gradnjo so priskrbeli sami s pomočjo vaščanov. Ročno so izdelali in žgali opeko, stesali strešni material, izdelali okna in vrata. Tako je bil leta 1936 dokončan in svečano predan gasilni dom. Dom je zaradi lepe arhitekturne oblike bil eden najlepših domov v širši okolici. Vendar potrebe po opremljenosti za društvo s tem niso bile končane. Leta so minevala, menjavale so se generacije in vodstva društva, gradila se je gasilska dvorana, nabavljala so se gasilska vozila in nova oprema. In letos je minilo 90 let trdega in včasih zelo naporenega prostovoljnega dela. Zato je bilo prav, da smo to letos svečano proslavili.

Začetek slovesnosti je bil v petek, 3. avgusta, ko smo imeli slavnostno sejo društva. Ta se je začela z zahvalno sveto mašo, pri kateri je sodelovalo veliko gasilcev ter njihovih ožjih članov. Sledila je slavnostna seja v gasilskem domu, na kateri so bila podeljena tudi vsa društvena in občinska priznanja ter odlikovanja najzaslužnejšim članom društva. Občinska priznanja sta podelila predsednik GZO Grad Franc Šalamon in poveljnik GZO Grad Milan Špilak. Veliko čast pa sta nam izkazala gosta na slavnostni seji tov. Anton Koren, predsednik gasilske zveze Slovenije, in g. Ernest Eory, častni predsednik GZS, ki sta spregovorila tudi nekaj pohvalnih besed, čestitala za opravljeno delo ter podelila štiri državna odlikovanja, 2 gasilski plamenici in 2 gasilski odlikovanji. Gasilski plamenici 3. stopnje sta prejela Darko Ficko in Damjan Ficko, gasilski odlikovanji 3. stopnje pa sta prejela Stanislav Sukič in Gabrijel Semler st. Vse skupaj smo na koncu tudi proslavili s kozarčkom rujnega.

Osrednja slovesnost praznovanja 90 let PGD Grad je bila v nedeljo, 5. avgusta. Slovesnost se je začela s slavnostnim prihodom ešalona gasilcev pred gasilski dom in predajo raporta predstavniku Pomurskega gasilskega regijskega sveta, tov. Bogdanu Šajnoviču. Slovesnosti so se udeležili tudi župan občine Grad, svetniki in člani občinske uprave, predsednik GZO Grad, župnik Marko Magdič, gasilska društva iz Gasilskih zvez Kuzma in Puconci, gasilska društva iz Sakalovec in Gornjega Senika ter iz Windisch Minihofa in Minihof Liebau-a v Avstriji. Na slovesnosti so v kulturnem programu nastopili učenci

Grački gasilci

OŠ Grad ter Ljudski pevci KD F. Prešeren od Grada. Po slavnostnih nagovorih so bila vsem gostom podarjena spominska darila, slika obnovljenega gasilskega doma Grad. Na koncu slavnosti je domači župnik blagoslovil obnovljeni gasilski dom ter spominsko ploščo, ki je nameščena na gasilski dvorani v spomin in zahvalo vsem ustanovnim članom društva. Na spominsko ploščo je bil položen tudi venec s strani PGD Grad.

Slavnostni prevzem obnovljenega gasilskega doma in odkritje spominske plošče je bilo načrtovano prav za 90. obletnico delovanja PGD Grad. Priprave na obnovitev so se začele že nekaj let prej in sicer s kompletno obnovitvijo starega gasilskega doma, kjer je bil v celoti zamenjan strop sejne sobe, obnovljen notranji omet, električna inštalacija, tlaki, stopnišče ter kurilnica in mala garaža. Zunanji del gasilnega doma pa smo načrtovali za letošnje leto in sicer s sredstvi od izkupička maškarade, ki smo jo letos izvedli.

Ker je stavba starega dela gasilskega doma, ki je iz leta 1936, zaščiteni kulturna dediščina, smo morali pred začetkom sanacijskih del pridobiti tudi kulturno varstveno soglasje s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine Maribor. Sanacijo starega gasilnega doma in fasado dvorane je opravilo Gradbeništvo Dengrad od Grada.

Za obnovo zaščitenega dela so se uporabili le tisti materiali, ki so bili predlagani s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki je celotno sanacijo tudi nadzoroval. Zamenjana je bila kritina ter late, obnovljena fasada ter zaščiteni ornamenti, ki so na sprednjem delu fasade. Kipec sv. Florijana je skrbno obnovil Milan Špilak, grb nad kipcem z napisom 1922 (letnica ustanovitve društva) pa Darko Ficko. Na novo je napisan tudi napis gasilskega doma in sicer v prvotni barvi in obliki »1934 GASILNI DOM 1936«. Letnici pomenita začetek in dokončanje del gasilnega doma. Spremenila se je tudi barva oken, ki je v prvotni beli in zeleni barvi.

Okenske police in novo spominsko ploščo je izdelalo in podarilo Kamnoseštvo Bunderla, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Spominska plošča z napisom »Vsem ustanovnim članom gasilskega društva v spomin in zahvalo - PGD Grad« je bila izdelana in nameščena na predlog gasilskega veterana tov. Ficko Alojza.

Končni rezultat obnove je bil viden prav na dan slovesnosti 90-letnice PGD Grad. Zaključili smo veliko delo, ki je lahko v ponos vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri tem s prostovoljnimi deli, prispevki ali kako drugače. Vsem tem se iskreno zahvaljujemo za pomoč, prav tako pa vsem sponzorjem in donatorjem na čelu z Gradbeništvom Dengrad, ki nam je pomagalo predvsem finančno uresničiti to nalogo.

Želimo si, da bo lepo obnovljena stavba v ponos vsem občankam in občanom ter, da bo še dolga leta služila svojemu namenu!

Milan Špilak, poveljnik

Obnovljen gasilski dom

12. OBČINSKI PRAZNIK

Občina Grad je 8. avgusta praznovala 12. občinski praznik. Slavnostna seja je tokrat potekala v nedeljo, 11. avgusta, v Motovilcih.

Dobitniki priznanj za urejenost domačij in cvetočih balkonov

Uspešni učenci

Slovesnost se je pričela s slovensko himno in nagovorom župana občine, g. Daniela Kalamarja. Na slovesnosti so bila podeljena priznanja zaslužnim občanom. Letos je komisija ponovno ocenjevanja urejenost domačij

in cvetoče balkone, nagrajenci pa so prejeli priznanja in bone. Prejemniki priznanj za urejenost domačije so bili Zlata in Ludvik Farič iz Kruplivnika, Bernadka in Marjan Dervarič iz Radovec ter Darinka in Boris Kerčmar iz Vidonec. Prejemniki priznanj za cvetoč balkon so bili Majda Sukič iz Vidonec, Nataša Makari iz Motovilec in Milan Špilak od Grada. Priznanja sta podelila župan in predsednik ocenjevalne komisije, g. Jože Sever. Sledile so nagrade za uspešne in zaslužne učence Osnovne šole Grad. Letos so uspešni in pridni učenci za nagrado dobili potovanje na Poljsko, v občino Rogów, kjer je potekala mednarodna izmenjava mladih. Za dosežene dobre rezultate na raznih državnih tekmovanjih in natečajih so priznanja prejeli: Nina Grah, Katja Bedöke, Tamara Grah, Tina Bukvič, Evelin Huber, Leon Roudi, Vili Žokš, David Gjergjek, Anja Zadavec, Dušan Sukič, Larisa Čerpnjak in Mario Pezer. Na slavnostni seji smo se spomnili tudi športnih dosežkov Nina Celeca od Grada in Boštjana Mačka, ki je član Lovske družine Radovci.

Zahvalni plaketi za PGD D. Slaveči in PGD Grad

Sledila je podelitev zahvalnih plaket za dolgoletno delovanje na področju gasilstva in medsebojne pomoči. Plaketi sta prejeli PGD Grad za 90 let delovanja in PGD Dolnji Slaveči za 80 let delovanja. Najbolj slovesno je bilo odprtje vodovoda v Motovilcih, ki so ga simbolično ob vodnjaku odprli župan, g. Daniel Kalamar, svetnik Viljem Grah in predstavnik podjetja Blisk montaža d.d., g. Boštjan Ficko. Skupno so prerezali trak ter spustili vodo, ki predstavlja pitno vodo občinskega vodovodnega sistema v Motovilcih. Slovesnost so popestrili mladi iz Motovilcev, Ajda s flavto, Tamara in Klara s skečem, Mitja in Metod s harmoniko, Rokšana z razmišljanjem o vodi in Tamara s pesmijo. Po podelitvi priznanj so vse prisotne nagovorili gosti, med katerimi so čestitke in dobre želje podali načelnik UE M. Sobota in župani sosednjih občin oz. njihovi predstavniki. Na dan občinskega praznika je po Motovilcih v krožnih vožnjah vozil turistični vlak, s katerim so se obiskovalci veselo popeljali po novi asfaltirani cesti. Slavnostna seja se je zaključila s pogostitvijo gostov in druženjem občanov.

Danijela Krpič

Simbolična otvoritev vodovoda Motovilci

Turistični vlak na novi asfaltirani cesti skozi Motovilce (fotografije: D. Krpič)

PREVZEM GASILSKEGA VOZILA

11. avgusta je v Motovilcih pri gasilskem domu potekala prireditev ob prevzemu novega gasilskega vozila GVM-1, znamke Citroen. Prireditve so se udeležila gasilska društva iz občine in ostalih okoliških krajev ter lepo število

Novo gasilsko vozilo GVM-1 (foto: T. Gomboc)

obiskovalcev. Po kratkem kulturnem programu je sledila slovesna predaja ključev, ki jo je opravil župan občine Grad g. Daniel Kalamar, in blagoslovitev vozila, ki sta jo opravila škof evangeličanske cerkve na Slovenskem g. Geza Erniša in župnik g. Marko Magdič. Po uradnem delu je sledila zabava s skupino Energy ter Dejanom Vunjakom z Brendijevimi barabami do zgodnjih jutranjih ur. Želja vseh nas je, da bi se sirena s tega vozila čim manjkrat zaslila in modre luči čim manjkrat zasvetile. V kolikor pa bo to potrebno, bomo z vso resnostjo priskočili slehernemu na pomoč.

Timi Gomboc

OBČINSKE VAŠKE IGRE

V naših krajih poteka vedno več prireditev in dogodkov, ki so postali tradicionalni. Ena izmed teh so tudi občinske vaške igre, za pripravo le-teh pa je zadolžena vsako leto ena izmed vasi občine Grad. Letos je za izvedbo občinskih vaških iger poskrbelo na novo ustanovljeno Športno društvo Kruplivnik.

Sodelovala so društva domače občine. Gostitelji so za vse sodelujoče pripravili 6 iger, v katerih so imeli možnost izkazati svoje spretnosti, poskrbeli pa so tudi za veliko dozo smeha za vse gledalce. Preizkusili so se v igrah: metanje krompirja, najdi luknjo, smučanje na travi, žaganje, vrtljak in igra presenečenja. Prav tako pa je izven konkurence potekalo vlečenje vrvi, v kateri so se za najmočnejše izkazali člani ŠD Kovačevci. Pri igrah je 1. mesto zasedla ekipa domačinov ŠD Kruplivnik, 2. mesto je pripadlo ŠD Kovačevci, 3. mesto pa je zasedla ekipa Dolnjih Slavečev. Za prijetno vzdušje je vsekakor poskrbelo tako vreme kot tudi zvoki prijetne glasbe skupine »Ekstra band«.

Tadeja Rajbar

Smučanje ekipe iz Motovilec (foto: D. Sukič)

NOVO VOZILO V KOVAČEVCIH

Prostovoljno gasilsko društvo Kovačevci je sicer najmanjše gasilsko društvo v občini Grad, ampak to ne pomeni, da je »majhno« v vseh pomenih. Lansko leto se je moški

desetini pridružila še ženska desetina, ki je že dokazala, da kljub svoji neizkušeni lahko konkurira z ostalimi desetini v občini.

Društvo se je že leta 2010 odločilo za nakup drugega rabljenega gasilskega vozila za prevoz oseb, kajti dosejanje vozila Vaz Jeep je že kazalo znake starosti. Letos je bilo vozilo Peugeot Expert tudi slavnostno predano v svoj namen. Svečana slovesnost je potekala na zelo vročo avgustovsko nedeljo in udeležila so se je gasilska društva občine Grad ter sosednje občine Puconci. Na prireditvi so največ aplavza in smeha poželi najmanjši prebivalci Kovačevca, ki so svojimi »umetniškimi« vloži pokazali, da se za prihodnost gasilstva v naši mali vasi ni bati. Slavnostni govori povabljenih gostov pa so se osredotočili na dejstvo, da ni pomembna majhnost društva, ampak složnost in medsebojno sodelovanje.

Po končanem slavnostnem delu se je začelo veslo rajanje ob dobri glasbi, hrani in pijači do zgodnjih jutranjih ur.

Doris Troha

Prevzem vozila GVM-1 (foto: D. Troha)

MLADI NA POLJSKEM

Letos je Občina Grad uspešne učence nagradila s potovanjem na Poljsko, v občino Rogów, s katero je pobratena. Občina Rogów je letos izvedla projekt »Mladi v akciji« (Młodzież w działaniu), v okviru katerega je sodelovala z mednarodno izmenjavo mladih iz Slovenije. Naša občina je tako na izmenjavo poslala naše uspešne učence, ki so en teden preživel na Poljskem, spoznavali njihovo kulturo, zgodovino, naravo, tradicijo in seveda mlade, s katerimi so se sedem dni družili. Vabilu in nagradi, ki so jo uspešni učenci prejeli na slavnostni seji v Motovilcih, se je odzvalo devet učencev: Larisa, Monika, Nina, Katja, Tamara, Anja, Leon, Vili in David. Z učenci sta na Poljsko potovali tudi dve spremljevalki, Tadeja Čontala in Alenka Fujs. Vtise z bivanja na Poljskem pa nam je podala učenka Tamara.

Upamo, da bomo naslednje leto izpeljali podoben projekt v Sloveniji, kamor bomo povabili mlade iz občine Rogów in jim predstavili našo občino in Slovenijo nasploh.

Danijela Krpič

Bili smo na Poljskem

Kot vsako leto, smo tudi letos bili učenci OŠ Grad pridni in delavni. Za naša dela smo bili pošteno poplačani z nagradami in priznanji. Ena izmed nagrad je bila krajsanje našega dolgčasa v počitnicah, saj smo od občine Grad prejeli potovanje na Poljsko. Nagrade smo se zelo razveselili in komaj čakali, da pride 26. avgust, da se bomo odpravili naproti čudoviti Poljski. In prišel je, zelo hitro. Torej... »Hura, gremo na Poljsko!« je bilo naše jutranje kričanje po hišah. A moramo priznati, da se tisti dan nismo tako zelo veselili, saj smo se začeli zavedati, da nekaj časa ne bomo videli doma in domačih.

Prvih osem ur vožnje je bilo vzdušje zelo veselo. Potem pa smo od veselja postali že precej utrujeni, počasi smo se začeli umirjati in zapirati oči, saj smo izvedeli, da bo pot še dolga. Tudi ustavljali smo se med potjo, da smo kaj pojedli in si odpočili. In potem kar naenkrat Tadeja in Alenka, naši spremljevalki, vstaneta, začneta pobirati svoje stvari in nas prebujati, kajti prispeli smo. Gospod Wojciech (Wojtek) in Alicja sta nas pričakala pred dijaškim domom v Rogówu, nas sprejela in odpeljala v naše novo domovanje. S težkimi kovčki smo se počasi in utrujeno prebijali v tretje nadstropje, ki je bilo namenjeno nam. Vsi smo v hipu dobili ključke svojih sob, se umili, hitro legli in zaspali, saj smo vedeli, da nas čaka naporen dan. Ker se je ura našega preživetja na Poljskem zelo počasi premikala, smo imeli priložnost Poljsko spoznati do vsake podrobnosti. Naš prvi dan je bil namenjen spoznavanju prijateljev, s katerimi smo preživljali dneve na Poljskem. Bil je hladen dan, zato smo svoje podatke in zanimivosti izmenjali v telovadnici OŠ Rogów. Pri tem nam je pomagal gospod Gregor, ki je bil naš prevajalec. Drugi dan smo obiskali drugo največje mesto na Poljskem, mesto Łódź, si ogledali prečudovito mesto, šli v muzej tekstilstva in stavb, v katerih so živeli delavci, in se še malo pozabavali v trgovskem centru Manufaktura.

Mladi v muzeju na prostem Biata Fabryka (foto: Alenka Fujs)

Tretji dan smo se odpravili na nogometno igrišče, kjer smo se igrali različne igre in se pogovarjali o naših podobnih besedah, ki bi jih lahko predstavili na proslavi zadnji dan. Po zabavnih igrah in zanimivem pogovornju smo imeli še delavnice, kjer smo izdelovali prečudovite kosaže. Prišel je četrti naporen dan, ko smo se

odpravili kolesarit do zajezitenega jezera. Tam smo se spočili in malo pozabavali, nato pa se odpravili nazaj k dijaškemu domu na kosilo. Po kosilu smo šli v Muzej gozdarstva in spoznali različne gozdne živali, metulje in vrste dreves. Ja, in prišel je zanimiv peti dan, ko smo se zabavali s čudovito in zanimivo igro. Uprizorili smo tekmo med Nemci in Poljaki. Napolnili smo vreče z vodo in se obmetavali. Posledica te »vojne« na srečo ni bila veliko mrtvih, temveč le veliko mokrih. Zabavna igra. Naslednji šesti dan smo spekli in predstavili našo goričko jed posolanko. Mislim, da jim je bila všeč, kajti zmanjkalo jo je zelo hitro. Po peki in predstavitvi posolanke je sledil obisk arboretuma in alpinariuma ter vožnja z ozkotirno železnico, kjer smo si naredili piknik ob odprtem ognju. Tako smo v šestih dnevih spoznali zgodovino, kulturo, običaje, naravo..., Poljsko v celoti. Ogledali smo si njihove muzeje, spoznali značilnosti Poljske in kar je najbolj pomembno, ob natrpanem urniku smo se tudi zabavali.

Izdelovanje kosaža (foto: A. Fujs)

Na začetku se nismo ravno pogovarjali, saj imamo dva čisto drugačna jezika, ampak čez čas smo le zbrali pogum in se začeli sporazumevati predvsem v angleškem jeziku, kolikor smo ga seveda oboji obvladali. Ob kramljanju smo nato opazili, da imamo veliko besed podobnih in naše ugotovitve smo predstavili tudi zadnji, sedmi dan, na zaključni proslavi. To je bil njihov praznik

Piknik po vožnji z ozkotirno železnico (foto: A. Fujs)

žetve in letos smo na presenečenje vseh na proslavi njihov program popestrili mi, učenci in dijaki iz občine Grad. Počasi smo spoznavali, da se bomo morali posloviti in odpraviti v sobe ter se spočiti, kajti odpravili se bomo domov. Vsem je bilo pri srcu zelo težko, jokali smo in se objemali. Tako smo zjutraj vstali, vzeli kovčke, pogledali skozi okno in opazili, da nas avtobus spet pričakuje. Gospod Gregor in ostali animatorji, ki so z nami preživeli ves teden, so se nam zahvalili za obisk ter nam zaželeli prijetno pot. Oči so se nam zarosile in vsak je pomahal v slovo ter si sam pri sebi rekel: »Adijo Poljska, do ponovnega snidenja naslednje leto pri nas v Sloveniji!« Ta teden počitnic verjetno ne bo nihče od nas pozabil.

Tamara Grah

MEDNARODNI TURNIR V VIDONCIH

Športno društvo Vidonci je skupaj z Občino Grad 28. avgusta 2012 pripravilo slovensko – ruski mednarodni turnir. To nam je uspelo po zaslugi našega predsednika društva Roberta Kuzmiča, ki že več let živi in dela v Moskvi, v navezi z obrambnim atašejem Slovenije v Moskvi Tomažem Strgarjem.

Udeleženci turnirja (foto: M. Sapač)

Tako je prišlo okrog 60 državljanov Rusije. Predstavili so se s tremi ekipami in sicer z ekipami gradbenega podjetja Kosmos iz Moskve, ekipo veteranov iz mesta Čehov in ekipo Areal iz mesta Ljuberci. Poleg tega so sodelovale še ekipa slovenske vojske pod vodstvom obrambnega atašaja Tomaža Strgarja, ekipa Občine Grad in seveda domača ekipa ŠD Vidonci. Končni zmagovalec turnirja je bila ekipa Kosmos.

Na sami prireditvi je bilo kar nekaj prominentnih gostov. Naj omenimo samo nekatere: Slobodin Aleksandr - župan Čehovskega okraja, Bassaraba Viktor - namestnik župana Čehovskega okraja, Igor Kohani - podžupan mesta Ljuberci, Ada Filip Slivnik - veleposlanica Republike Slovenije v Rusiji, Sonja Ramšak - poslanka državnega zbora, Jurij Žukov - direktor podjetja Kosmos, Tomaž Strgar - obrambni ataše Republike Slovenije v Rusiji ter seveda

Daniel Kalamar - župan Občine Grad in svetniki, Ludvik Novak - župan Občine Puconci z delegacijo ter Darko Fras - župan Občine Sveta Trojica.

Ta dogodek za našo vas in regijo predstavlja veliko čast in praznik. Na eni strani se spoznavamo, družimo in veselimo z našimi slovanskimi prijatelji iz Rusije, po drugi strani pa odpiramo nove možnosti za daljnje sodelovanje na športnem, kulturnem, turističnem in poslovnem področju. Vse to je v obojestranskem interesu, zato si bomo še naprej prizadevali, da bomo sodelovanje okrepili in razširili na druge regije, tako pri nas kot v Rusiji.

Mitja Sapač

MONOGRAFIJA IN PANORAMSKE KARTE

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Občina Grad je letos izvedla projekt Monografija Grad na Goričkem, v okviru katerega je izdala monografijo z naslovom Grad na Goričkem ter pridobila panoramske karte. Na tiskovni konferenci, ki je bila 29. avgusta, je vodja projekta Danijela Krpič predstavila celoten projekt in produkte, ki so nastali v okviru projekta, predstavnica LAS-a Goričko ga. Darja Čerpnjak Horvat je predstavila delovanje LAS-a in projekte, ki se izvajajo, župan Občine Grad g. Daniel Kalamar pa je predstavil celotno turistično vizijo in projekte, ki se izvajajo v Občini Grad.

Občina Grad se je v letu 2011 prijavila na javni poziv LAS GORIČKO, Načrt izvedbenih projektov Lokalne akcijske skupine Goričko za območje občin Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogošovci, Šalovci in Tišina za leto 2011. V okviru Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 se je občina prijavila v program 3, Trajno varovanje narave in kulturne dediščine. V okviru tega programa je želela poudariti pomen Kulturno-zgodovinskih spomenikov in vzpostaviti turistično in kulturno mrežo v svoji občini. Projekt se je začel izvajati februarja in končal septembra 2012. V projektu so nastali monografija Grad na Goričkem v treh jezikih (1000 izvodov) in panoramske karte Občine Grad (18 kosov v treh različnih velikostih).

Monografija Grad na Goričkem je publikacija v treh jezikih (slovenskem, angleškem in nemškem), kjer je zbran opis naravnih značilnosti celotnega Goričkega, v osrčju katerega se nahaja Občina Grad, kulturno-zgodovinske znamenitosti in turistična ponudba v naši občini. Panoramske karte predstavljajo območje Občine Grad, ki tovrstnih kart do sedaj ni imela. Na njih so označene vse znamenitosti ter pohodne in kolesarske poti, kar bo v pomoč vsem obiskovalcem, ki bodo prišli v našo občino. Največje table so postavljene ob Vulkaniji, pri Pütarovem mlinu in na občini, srednje in manjše panoramske table

pa so postavljene ob vseh znamenitostih, kjer obiskovalce opozarjajo na lepote v naši občini.

Panoramska karta (foto: D. Krpič)

Monografija Grad na Goričkem in panoramske karte so nastali v okviru projekta »Monografija Grad na Goričkem« ob finančni pomoči Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja; Evropa investira v podeželje. Organ upravljanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

Danijela Krpič

IZLET V LJUBLJANO

Vsak posameznik je vesel darila, nagrade za storjeno delo. Tako tudi mi, Športno rekreacijsko društvo Dolnji Slaveči, vsako leto poskrbimo za nagrado članom, kakor tudi vsem ostalim, ki nam na kakršni koli način poskušajo olajšati naše delo. Vsako leto organiziramo enodnevni izlet in se tako družimo in veselimo.

8. septembra 2012 smo se v zgodnjih jutranjih urah odpeljali do glavnega mesta naše Slovenije, kjer smo preživeli čudovit dan v zelo lepem vremenu kakor tudi vzdušju. Pot nas je najprej vodila do največjega športnega prizorišča v Sloveniji, to so Stožice, kjer smo bili deležni podrobne predstavitve dvorane Stožice, kakor tudi stadiona in vseh ostalih notranjih prostorov. Ko smo Stožice prečesali, smo se odpravili v center Ljubljane, kjer smo se sprehodili po Kongresnem trgu, Tromostovju, Prešernovem trgu. Odšli smo do vznožja gradu in se z vzpenjačo povzpeli na Ljubljanski grad. Tam smo si ogledali film o zgodovini nastanka gradu. Po ogledu smo se povzpeli še na stolp, s katerega smo si lahko ogledali s soncem obsijano Ljubljano. Ker nam je to čas dopuščal, smo se sprehodili še po dvorišču gradu ter se okrepčali ob pijači in sončnih žarkih. Nato smo se z vzpenjačo spustili v objem Ljubljane ter se sprehodili do gostišča »Pr šestic« kjer smo napolnili svoje baterije za preostanek dneva. Po kosilu smo se odpeljali do živalskega vrta, kjer smo si lahko ogledali razigranost in pogumnost živali od najmanjše do največje. Po ogledu le tega se je začel dan prevešati v noč. A nas pot vseeno

še ni vodila proti Prekmurju. Po ogledu živalskega vrta smo se ponovno zapeljali do centra, kjer smo se vsak po svoje še sprostili. Nekateri so druženje nadaljevali pod vodstvom vodnice in spoznali še dodatne znamenitosti Ljubljane, drugi so se prosto sprehodili po mestu ter ob siju lučk posedeli na kaki terasi. Ko je noč že v popolnosti dobila svojo moč, smo se polni lepih doživetij odpravili proti domu ter se okrog polnoči razšli.

Mateja Knap

Člani ŠRD D. Slaveči na stadionu (foto: M. Knap)

POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI

Pohod po graščakovi poti, katerega organizira Društvo za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »Skouriš«, je bil opravljen v začetku meseca septembra. Je tradicionalni pohod po poteh v občini Grad, ki se ga vsako leto udeleži več pohodnikov. Pohodniki na poti spoznajo znamenitosti naših krajev, občutijo prijaznost domačinov in se vsako leto z veseljem vračajo.

Cvetka Ficko

Pohodniki pred Turistično info pisarno (foto: Ludvik Frumen)

SREČANJE PRI ZVONIKU

V nedeljo, 9. septembra, so nas prijazni in gostoljubni domačini ter opoldanski glas motovilskega zvona povabili medse, da bi skupaj obhajali obletnico blagoslovitve zvonika. Srečanja, ki sta ga vodila duhovnika Simon Sever in Ludvik Jošar, so se udeležili še inšpektorica s so-

progom, kantor Marič s soprogo, bralki Hedvika Kovač, prof. in Eva Kolbl ter lepo število vernikov iz Motovilec, Kruplivnika, Vadarec in tudi iz nekaterih ostalih krajev. Duhovnika sta v pridigi izpostavila medsebojno povezanost in prizadevnost domačih vernikov, ki naj se tako kot glas zvona širita ter slišita daleč naokoli, kot tudi njihova beseda in dejanje vere ter ljubezni. Po bogoslužju je potekalo tudi družabno srečanje, ki se je končalo v večernih urah. Motovilčarjem in okoliškim prebivalcem kličemo iskrena hvala in nasvidenje ob zvoniku zopet naslednje leto.

Timi Gomboc

Evangelikičanski zvonik v Motovilcih (foto: T. Gomboc)

NA OKTOBERFESTU

Člani ŠD Vidonci smo že nekaj časa razmišljali o izletu v München z namenom, da se udeležimo njihove tradicionalne prireditve Oktoberfest.

Letos smo prešli od razmišljanja k dejanju in se 28. septembra odpravili na izlet. Na pot smo se odpravili v zgodnjih jutranjih urah in po nekaj krajših postankih prispeli v München. Na izletu so se nam pridružili tudi zaposleni podjetja Dengrad od Grada. Najprej smo se odpravili na prizorišče olimpijskih iger in se povzpeli na olimpijski stolp. Na razgledni ploščadi smo uživali v prečudovitem razgledu Münchna z okolico. Ogledali smo si okolico olimpijskega mesta in vasi iz leta 1972. Nato smo se odpravili na ogled Allianz arene – stadiona Bayern. Občutki so bili enkratni, ko smo se sprehajali po

stadionu. Vodnica nam je razkazala zunanost stadiona, pa tudi njegove notranje prostore – slačilnice in konferenčno dvorano. Stadion je dejansko pojem organiziranosti in dorečenosti. Pomemben podatek je, da je na dan tekme na stadionu zaposlenih preko 3000 oseb, ki skrbijo za 70.000 obiskovalcev. Vrhunec ogleda je bil, ko smo se ob uvodni glasbi lige prvakov, kot pravi nogometiški odpravili skozi tunel stadiona do travnate površine. Pot nas je vodila naprej do prizorišča Oktoberfesta. Odpravili smo se v šotore različnih pivovarn. Prišel je težko pričakovan trenutek, ko smo lahko nazdravili z njihovim pivom in poskusili njihovo hrano. Seveda smo to še večkrat ponovili, da nam ne bi ušlo iz spomina. Sprehodili smo se tudi med številnimi stojnicami in se pridružili množici ljudi iz celega sveta.

Na Oktoberfestu smo ugotovili, da je to zelo velika in dobro organizirana prireditev. Menili smo, da bi lahko nekaj njihovih idej prenesli tudi v delovanje našega društva. Čeprav je bila pot v München in nazaj naporna, smo se zadovoljni in z lepimi spomini vrnili domov.

Melita Ficko Sapač

Utrinki z Oktoberfesta (foto: M. Sapač)

SREČANJE NA SLADKI GORI

V soboto, 20. oktobra 2012, smo vaščani in vaščanke Radovec odšli na izlet, ki sta ga organizirala naši društvi, PGD Radovci in ŠD Radovci. Izlet je bil organiziran za člane obeh društev in vse vaščane, ki nam pomagajo pri pripravi in izvedbi prireditev, ki jih imamo v vasi.

Zbrali smo se pred našim gasilskim domom s ciljem, da se odzovemo in vrnemo obisk našim dolgoletnim prijateljem gasilcem iz Sladke Gore. Program izleta so pripravili oni kot presenečenje, z namenom, da nam razkažejo nekaj njihovih znamenitosti. Pričakali so nas pred njihovim Domom krajanov, v katerem je tudi gasilski dom. Pripravili so nam dobrodošlico z zajtrkom, nato smo se odpeljali v kraj Jazbina v občini Šmarje pri Jelšah, kjer je znana tovarna kmetijsko gozdarske opreme Vitli Krpan.

Tam so nas prijazno sprejeli in nam razkazali proizvodno in delovni proces. Nato nas je sprejel direktor in lastnik, g. Franc Pišek, ki nam je podrobneje predstavil njihov razvoj, saj trenutno zaposlujejo 120 ljudi iz okolice. Na dvorišču gradijo novo proizvodno halo, lastnik pa se je pohvalil, da je sam začel z dejavnostjo pravzaprav iz nič. Bili smo prijetno presenečeni, saj so nas v razstavnem salonu pogostili z malico, kavo in pijačo, kjer smo se ob prijetnem klepetu z direktorjem zadržali kar nekaj časa. Zahvalil se nam je za obisk in nam podaril kape in kemične svinčnike ter povedal, da tudi sam rad prihaja v naše kraje. Potem so nas naši gostitelji vodili proti Podčetrtku do kraja Imeno, do znane vinske kleti Emimo, kjer smo si ogledali klet in proizvodni proces. Opravili smo tudi degustacijo njihovih vin, najbolj prepoznavni sta Modra frankinja in Virštanjčan. Po besedah njihovega vodje kar polovico proizvedenega odpeljejo kupci, en del prodajo na drobno, ostalo pa stekleničijo. Degustacija je potekala ob siru in kruhu, ogledali pa smo si tudi film o njihovem razvoju. Popoldan smo se odpeljali nazaj v Sladko Goro, kjer so naši prijatelji za nas pripravili druženje in piknik. Ob obilo okusne hrane z žara, peciva in pečenih kostanjev smo se zadržali pozno v noč. Tako smo se vsi polni prijetnih občutkov poslovili od naših gostiteljev in se odpeljali proti domu.

Preživeli smo lep sobotni dan, katerega se bomo z veseljem spominjali. Res je lepo imeti dobre prijatelje, zato se jim še enkrat iskreno zahvaljujemo.

Jože Sever

Pred razstavnim salonom Krpan

JESENSKI IZLET

Člani društva za razvoj in promocijo turizma Občine Grad "SKOURIŠ" smo se v začetku meseca oktobra odpravili na izlet v Rogatec in njegovo okolico. V Rogatcu smo si ogledali muzej na prostem, kjer smo ob odličnem lokalnem vodenju lahko obudili stare čase, ko delo na kmetiji še ni bilo motorizirano in se je moralo živeti v sožitju z naravo. Spoznali smo tudi zgodovino gradu Strmol, njegov skorajšnji propad in njegovo popolno obnovo. Obiskali smo tudi lokalnega čebelarja in po-

skusili medene izdelke. Tudi mimo čokoladnice v Olimju nismo mogli, pa prav tako ne stare lekarne v Olimju. Na Jelenovem grebenu smo se razgledali po okolici in naredili skupno fotografijo.

Izletniki na poti domov vedno skupno ugotovijo, da so preživeli prijeten dan in da je potrebno takšno druženje oz. tradicijo nadaljevati.

Cvetka Ficko

Izletniki na Jelenovem grebenu (foto: L. Frumen)

GASILSKA PRAKTIČNA VAJA

Na podlagi sprejetega plana dela GZ Grad za leto 2012, 98. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, Navodil o vajah v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter Sklepa o izvedbi vaje Občine Grad, se je 28. oktobra 2012 izvedla kombinirana terenska enodnevna praktična vaja vseh operativnih gasilskih enot PGD GZO Grad z vadbenim imenom »Radovci 2012«.

Vaja je potekala v jutranjih urah na lokaciji Radovci št. 2 po izdelanem načrtu vaje. Namen gasilske praktične vaje je bilo preverjanje sposobnosti gasilskih enot pri postopkih reševanja in gašenja ter pravilnem rokovanju in uporabi gasilske reševalne in zaščitne opreme, gasilskih vozil in črpalk ter pravilna uporaba zvez pri komuniciranju na intervenciji. Gasilska vaja se izvaja v sklopu aktivnosti v mesecu požarne varnosti.

Predpostavka gasilske vaje je bila naslednja: v nočnih urah pride do požara v gospodarskem objektu Radovci 2. Požar opazi gospodar in takoj pokliče 112, ki nato alarmira domače in osrednje društvo v občini Grad. Ogenj se širi na ostrešje hleva in garaž. V nevarnosti je 180 glav živine v hlevu ter prostor z gorivom. V shrambi objekta sta ostali dve zaradi dima nezavestni ujeti osebi. Vstop v objekt ni možen brez zaščite in IDA. Po prispetju domače in osrednje enote na kraj dogodka se začne reševanje in gašenje, pri katerem se ugotovi, da bo za samo intervencijo potrebno več reševalcev z IDA in tudi vode za gašenje. Zato se aktivirajo vsa PGD GZO Grad.

Na vaji so sodelovale vse enote z razpoložljivo tehniko in opremo. Bilo je nekaj komunikacijskih pomanjkljivosti, posebej s komunikacijo z ReCO, ki je vajo vodila iz centra Maribor. Kljub vsem težavam je vaja v jutranjem zasneženem vremenu uspela. Vajo je vodil domači poveljnik s pomočjo poveljnika GZ. Vajo pa sta nadzorovala župan, g. Kalamar ter predsednik GZO Grad tov. Šalamon Franc.

Iskrena zahvala gospodarju domačije, g. Smodišu za ponujen vadbeni prostor, domačim gasilcem za pripravljeno toplo malico ter vsem enotam za sodelovanje na vaji.

Milan Špilak, poveljnik GZ

Gasilci na praktični vaji v Radovcih

GANGNAM STYLE PO ČAROVNIŠKO

Gangnam style je ples, ki je prevzel množice ljudi po vsem svetu, in tako imenovani »konjski ples« izjava mlado in staro tega našega planeta.

Tudi čaravnice Športnega društva Kovačevci smo se odločile temu pridružiti. Na pobudo Radia Center smo sodelovale pri snemanju njihove različice te pesmi, imenovane Kriza style. Snemanje z voditeljema Sašom Pappom in Polono Požgan je potekalo v zelo sproščenem in veselem duhu, tako da smo pri tem pozabile na blato do kolen in mraz, katerega smo čutile v kosteh. Skok v zvezdnitvo je bil lep, a smo kljub temu na koncu sklenile, da bomo rajši s svojimi lesenimi metlami pometale po domačem kraju, kot pa da se podamo v širni svet.

Doris Troha

Polona in Sašo s kovačevskimi čarovnicami (foto: D. Troha)

KMEČKA TRŽNICA

Zaključna kmečka tržnica se zgodi vedno v mesecu novembru. Tako je bilo tudi letos, ko so se pred turistično pisarno v Radovcih zbrali člani društva "Skouriš" in ostali obiskovalci ob kotlu, kjer je dišalo po bograču in malo pozneje po langašu. Na stojnicah so obiskovalci lahko kupili domače dobrote iz mesa, zelenjavo, med in žgane pijače za hladne zimske dni. Vzdušje je bilo sproščeno domače ob novem vinu in pečenem kostanju.

Cvetka Ficko

Na kmečki tržnici (foto: Marjan Ficko)

SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV

Srečanje starejših občanov je bilo letos v nedeljo, 18. novembra, v gasilskem domu pri Gradu. Vse zbrane je najprej pozdravil župan, g. Daniel Kalamar. Nedeljski dan so našim starejšim popestrili otroci iz Osnovne šole Grad, ki so z igro prikazali lepe spomine na preteklost, ko so fantje in dekleta za ogrodom pasli, peli, si nagajali in tudi zaljubljali. Folklorna skupina drugošolčkov pa je v prikupnih oblačilih zaplesala folklorne plesse. V programu so z ljudsko pesmijo nastopili tudi ljudski pevci Kulturnega društva France Preš-

Starejši so prisluhnili kulturnemu programu (foto: D. Rpič)

ren od Grada, ki so starejše občane posebej nasmejali s pesmijo o hudi babici in dedku. Ob kosilu so starejši občani veselo poklepetali z znanci in prijatelji. V znak pozornosti smo jim podarili skromna darila ter jim zaželeli lepo in mirno jesen življenja.

Danijela Krpič

MACHO IN MEJKI SHOW VOL. 2

V soboto, 24. novembra 2012, se je pri Gradu na Goričkem odvijal Macho in Mejke show vol. 2, ki sta ga pripravila igralca in komika Macho in Mejke. Show je napolnil kulturno dvorano do zadnjega kotička, nekaj obiskovalcev pa je na žalost moralo ostati pred vrati.

MIM show je šov v pravem pomenu besede. Vsebuje skeče, plesno in glasbeno točko, vse skupaj pa je povezano v celoto na atraktiven, komičen način. Macho (Matej Mertük) in Mejke (Boštjan Sinic) sta s svojimi skeči privabila nasmeh na vsak obraz v dvorani. Povezovalka Iva Gomboc pa je zapolnila čas, ko so se menjavale scene in sta se igralca preoblačila.

Mirko in Stanka na plaži (foto: Nataša Sukič)

V letošnjem MIM show-u vol. 2 sta se predstavila s tremi skeči: »Na hodniku«, kjer sta si ponagajala soseda Vito in Lujz ter dve nadaljevanji »Avtomobilske romance« (skeč z lanskega MIM showa) »Künja« in »Plaža«, kjer sta se Mirko in Stanka trudila priti na morje in na koncu le pristala na plaži, vendar spet brez sina Hermana. Alma Merklin, udeleženka letošnjega showa X-Factor, se je predstavila s svojo novo pesmijo, folklorna skupina TD Cankova pa je zaplesala ob zvokih harmonike.

Zanimivost MIM show-ov je celotni koncept te predstave. Skeči, povezovanje, glasbena točka, plesna točka in še kakšna vmesna presenečenja so namreč povezana v eno samo celotno predstavo, ki nam od začetka do konca pripoveduje zgodbo. In zaradi tega jima pri realizaciji teh predstav pomaga kar nekaj ljudi, ki pa so skriti za zavesami.

Odhajajoči obiskovalci te predstave so bili navdušeni in mnenja, da bi si z veseljem ogledali še kakšno tako predstavo. Ustvarjalca Macho in Mejke pa sta nam obljubila, da se bosta potrudila in vsako leto pripravila nov show in tako poskrbela za nekaj brezskrbnih in nasmejanih uric. Tako lahko že v prihajajočem letu pričakujemo Macho in Mejke show vol.3.

Jasna Habot

POSTAVITEV JELKE

Prišel je čas, ko večkrat zadiši po kuhanem vinu in pecivu. V naših srcih zaigra drugačna melodija, romantika in toplota v srcih doseže vrhunec. A vse je popolno takrat, ko nam tudi pogled skozi okno da vedeti, da je prišel čas harmonije, ljubezni, topline, adventni čas. Je že res, da hribov in dolin niso odete v belo odejo, a snežinke so se poigrle z nami v nedeljo in nam tako pričarale pravo adventno nedeljo. Tako je ta čas dobil svojo moč, ko je bilo potrebno postaviti božično-novoletno jelko. Tega se po navadi lotimo vsako prvo adventno nedeljo, kar je letos bilo 2. decembra 2012. Na ta dan smo se ponovno zbrali pred gasilskim domom, postavili jelko in jo okrasili. Ko je moč dneva usihala, je čarobnost in harmonijo prinesla razigranost lučk, ki so zasvetile na jelki. S pridihom predsedniških volitev smo tako okrasili jelko, se družili in okrepčali ob domačih dobrotah. Lučke pa sedaj vse mimoidoče pozdravljajo s toplino in ljubeznijo, ki sta nam najlepša sopotnika v teh prazničnih dneh.

Mateja Knap

Jelka krasi Dolnje Slaveče (foto: M. Knap)

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

FESTIVAL STARE GLASBE SEVIČ BREŽICE

Festival stare glasbe Sevič Brežice je že drugič priredil koncert na gradu Grad, letos 3. avgusta. V goste so nam pripeljali Ensemble Marquise, ki prihaja iz sosednje Madžarske. Ansambel dela za svoj program nenehno išče med baročnimi glasbenimi deli, ki so posebej primerna za zasedbo ansambla – dva soprana, generalbas in kljunasto flavto. Tako so pred dvema letoma našli objavljeno verzijo rokopisa Charpentierjevih štirih letnih časov, redko izvajanega bisera francoskega baroka. Zapis so priredili v lastno interpretacijo. To verzijo smo slišali na gradu, pri čemer smo lahko uživali ob pogledu na umetnike v lastno ustvarjenih kostumih, s katerimi so posebej obudili vzdušje 17. in 18. stoletja. Užitek je bil toliko večji, saj smo se ob pogledu nanje lahko poigravali z mislijo, kako so v resnici svoj čas preživljali prebivalci na tem gradu v istem obdobju. Uprizoritev je bila toliko bolj kontrastna, saj je bil nastop v moderno obnovljeni dvorani v duhu 21. stoletja, sicer v baroku povečanega gradu v двореc. Koncert je trajal dobri dve uri, ki smo ju prekinili z odmorom na grajski terasi. Med odmorom nam je odlično vino iz Bodonskega brega na Goričkem ponudil Alfred Šebjanič, prejemnik pravice do uporabe kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko. Obiskovalci koncerta so tako med druženjem na terasi doživeli grad v svečini in mesečini.

Koncert je bil nedvomno velik uspeh tako za Festival Sevič kot tudi za upravljavce gradu, saj nam je prvič uspelo napolniti dvorano ob tako vrhunskem glasbenem dogodku, ki je na grad privabil številne ljubitelje glasbe. Umetniki ansambla so vse tri dni bivali in prenočevali v gradu ter se pri tem kot poustvarjalci baročne glasbe še bolj povezali z vzdušjem baročnega obdobja. V pogovoru so nam zaupali, da so nastopali že v petdesetih gradovih.

Stanka Dešnik

Ensemble Marquise (foto: S. Dešnik)

TRIDEŽELNI KOLESARSKI MARATON

100 kolesarjev in kolesark je v soboto, 8. septembra 2012, že sedmič spoznavalo oblikovanost površja, kakovost cest in kulturno krajino Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség. 49 kolesarjev, med njimi 3 kolesarke, je prevozilo 1. Trideželni kolesarski brevet, to je 205 km. 24 kolesarjev je vozilo progo, dolgo blizu 90 km, in 27 kolesarjev progo, dolgo 55 km na že 7. Trideželnem rekreativnem kolesarskem maratonu Goričko-Raab-Őrség. Vreme in razpoloženje je bilo odlično in takoj po vožnji so že stekli pogovori o organizaciji novih kolesarskih prireditvev.

Stanka Dešnik

Start kolesarskega maratona (foto: K. Malačič)

NAJ TRAVNIK GORIČKO 2012

Letošnja Vestnikova akcija za izbor Naj domačije se je zaključila v Krajinskem parku Goričko, kjer so izbrali Domačijo Flegarjevih v Gerlincih za Naj domačijo. Na prireditvi, ki je bila 9. septembra, je Javni zavod Krajinski park Goričko letos drugič podelil nagrade in priznanje za Naj travnik 2012 v Krajinskem parku Goričko. Letošnji izbor je prvo nagrado namenil Cvetki Šebjanič iz Gornjih Petrovec za travnik s kar tremi vrstami zavarovanih in redkih rastlin. Drugo nagrado je dobil travnik Viljema Koltaja iz Prosenjakovec, tretja nagrada je šla v roke Karlu Gašperju iz Čepinec. Poleg prvih treh naj travnikov

Prejemniki priznanj Naj travnik 2012 (foto: K. Malačič)

je komisija dvakrat obiskala še travnik navedenih lastnikov: Marjana Fujs, Grad; Olga Barbarič, Šalovci; Marija Ferko, Vidonci; Oskar Makari, Selo; Marta in Jože Ornik, Kruplivnik; Roman Gabrijel, Hodoš; Milena Kučan, Lucova; Koloman Kučan, Lucova. Vsi prijavljeni lastniki travnikov so prejeli priznanja za trud pri ohranjanju travnikov z redkimi in ogroženimi rastlinami in za ohranjanje biotske raznovrstnosti v območju Natura 2000 Goričko, za kar se je Slovenija odločila ob vstopu v Evropsko unijo.

Zaposleni v Javnem Zavodu Krajinski park Goričko se vsem zahvaljujemo za sodelovanje v akciji in hkrati čestitamo za naravi prijazno rabo travinja.

Stanka Dešnik

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE

Letošnje Dneve evropske kulturne dediščine smo obeležili na gradu Grad z dvema dogodkoma. 22. septembra smo odprli razstavo Društva arhitektov Pomurja z naslovom, Izkušnja dediščine – Pomurje nekoč in danes. Razstava sloni na ideji, kako ohraniti kvalitetno lokalno tradicijo gradnje in oblikovanja ter jo prenesti v današnji čas, kako izkušnje iz preteklosti postaviti v današnji čas ter prispevati h kvalitetnejši arhitekturi, ki nadgrajuje kvalitete iz preteklosti. Po razstavi ob otvoritvi je vodil arhitekt Jernej Črvek. Za kratek nagovor o obnovi gradu smo zaprosili tudi Marleno Habjanič z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Maribor. 23. septembra pa smo obiskovalcem gradu omogočili prost vstop z vodenimi ogledi. Veseli smo bili obiska ljudi iz oddaljenih krajev kot tudi domačinov, ki so izkazali velik interes nad kulturno dediščino lastnega okolja.

Štefanija Fujs

Otvoritev razstave (foto: S. Dešnik)

ROUŽA ZA VSAKE BETEG

Kulturno umetniško društvo Budinci je v soboto, 6. oktobra, pripravilo prireditev »Rouža za vsake beteg«, ki je potekala v Kulturni dvorani Občine Grad. KUD Budinci so partnerji projekta Gorička zel, v katerem sodelujeta še Goričko društvo za lepše vütro ter biolog Lovro Veho-

var. Gre za projekt, ki je namenjen ohranjanju in širjenju znanja o uporabnosti zdravilnih rastlin na Goričkem. V okviru tega projekta so člani KUD Budinci pripravili prireditev, na kateri je po uvodnih nagovorih sledil še kulturni program. Predstavile so se ljudske pevke, ki letos praznujejo 25 let delovanja, s krajšim spletom ljudskih plesov se je predstavila folklorna skupina, ki zadnjih nekaj let ponovno deluje ter Zgrablenci na kvadrat, ki ohranjajo goričke in prekmurske ljudske pesmi. V krajšem skeču na temo zelišč z naslovom »Rouža za vsake beteg«, je bila na humoren način prikazana razlika med zdravniki in zeliščarji. Po kulturnem programu in pogostitvi so se zbrani odpravili na Dolnje Slaveče, kjer so si ogledali nov zeliščni vrt ter poskusili zeliščni čaj. Kot je povedal Lovro Vehovar, so poskušali narediti permakulturni zeliščni vrt. Za pripravo zemlje in začetek delovanja vrta so potrebovali eno leto, saj je bila na prostoru, kjer je sedaj vrt, nekoč kmetija, ki pa je bila dolga leta zapuščena. Z zeliščnim vrtom želijo ljudem prikazati še druge zdravilne rastline ter jih morda tudi navdušiti za to dejavnost, saj so trenutni pogoji za zeliščarstvo več kot odlični in bi po besedah vodje projekta Saše Frasa ta panoga lahko bila del oživljanja gospodarstva na Goričkem.

Štefanija Fujs

Zeliščni vrt na Dolnjih Slavečih (foto: D. Nemeš)

7. JESENSKI BAZAR

20. oktobra je JZ Krajinski park Goričko na grajskem dvorišču gradu Grad priredil že 7. tradicionalni jesenski bazar, kjer so se na bogato obloženih stojnicah zvrstili raznoliki izdelki domače obrti iz naravnih materialov, kot tudi pristne domače dobrote. Poleg prodajne razstave in pokušine so mnogi obiskovalci lahko pri delu opazovali pletarja iz šibja in slame, kovača ter izdelovalca remenk. Na stojnicah se je predstavljalo preko 30 rokodelcev in kmetij, zadišalo pa je še posebej po langašu, kuhanem vinu, moštu in pečenih kostanjih.

V spremljevalnem programu so si otroci kot tudi odrasli pod vodstvom Sonje Toplak Kociper lahko naredili polsteni izdelek ali se s strani predstavnice Zadru-

ge Pomelaj dali podučiti o pletenju iz koruznega ličja. Obiskovalci so lahko nazorneje spoznali program Svít z modelom debelega črevesa, katerega cilj je zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka. Veliko pozornost so pritegnili člani Sokolarskega društva Pomurja, ki so predstavili ptice in delo z njimi. Z glasbo nas je v preteklost grajskega življenja tudi letos popeljala skupina Gallenberg Vaganti. Ljubitelji gob in mikologi so se lahko udeležili učne ure v gozdu ali si ogledali razstavo gob 5. Mikološkega srečanja ob Evropski Zeleni vezi, po kateri je vodil Andrej Piltaver.

Jesenska prireditev na največjem baročnem gradu v Sloveniji je nagovorila in privabila v objem pisanih barv in dogajanja marsikaterega obiskovalca domačega okolja in sosednjih krajev, za organiziran izlet v ta konec Slovenije pa se je odločilo tudi nekaj slovenskih turističnih podjetij.

Štefanija Fujs

Jesenski bazar na gradu Grad (foto: G. Domanjko)

ANDREJEVO NA GRADU

Letošnjo sezono odprtja gradu Grad smo 1. decembra zaključili z že običajno prireditvijo ob godu sv. Andreja, Andrejevim sejmom. Ob 9. uri smo začeli s sv. mašo v viteški dvorani. Po maši, ki jo je daroval domači župnik Marko Magdič, je številne zbrane nagovoril direktor Krajinskega parka Goričko, dr. Bernard Goršak. Sledil je krajši kulturni program Ljudskih pevcev KD France Prešeren Grad. Karitas Župnije Grad je pripravila za obiskovalce pogostitev in se na stojnici predstavila z adventnimi venčki. Na stojnicah so se zvrstili še številni drugi izdelki za mrzli zimski in praznični čas, kot so različne vrste medu, medenjakov, izdelkov iz slame in kvačkanih izdelkov. Verjamemo, da je dan bil ravno pravšnji popotnikom Goriškega za doživetje gradu, kot tudi domačinom, ki radi obujajo spomine na sejemske prireditve nekoč in se udeležijo prireditve ob pričetku adventnega časa v grajskem poslopju.

Štefanija Fujs

MARKO MAGDIČ - ŽUPNIJSKI UPRAVITELJ PRI GRADU

Avgusta 2012 smo v župniji Grad po skoraj enoletnem premo-ru in soupravljanju župnije s strani cankovskega župnika, g. Ivana Kranjca, dobili novega mladega župnika. V župniji je tako zavladalo novo upanje in želja, da bi novi župnik res ostal dolgo med nami. Po štirih letih upravljanja župnije s strani g. Gorana Kuharja je namreč naša župnija lani ostala brez župnika.

Marko Magdič

Vse naloge, upravljanje in duhovno vodenje je prevzel g. Kranjec, ki je te naloge izvrstno opravljal, za kar smo mu župljani tudi zelo hvaležni.

Letos je v naši župniji nastopil nov župnijski upravitelj, g. Marko Magdič, in tako pričel svoje poslanstvo med novimi verniki in v novem okolju. S tem je prevzel celotno gračko župnijo – župnijo Marije Vnebovzete z okrog 2000 verniki.

Dobrodošlico med nami smo mu zaželeli že v poletnih dneh, ko se je njegovo delo v naši župniji pričelo. Da bi ga bolje spoznali, smo se odločili, da ga predstavimo tudi v našem glasilu, saj upamo, da bo dolgo med nami živel in delal.

Gospod župnik, najprej Vam izrekam dobrodošlico v naši občini in župniji. Ste mlad človek, ki je prišel k nam za župnijskega upravitelja, zato bi Vas najprej prosila, da nam poveste kaj več o sebi.

Prihajam iz obrobja Ljutomera kot prvi od štirih otrok. Ob starših, ki sta že upokojena, imam še dva mlajša brata in sestro. Eden brat je po poklicu pedagog, drugi avtomehaničnik, sestra pa je trenutno v Rimu na podiplomskem študiju teologije. Prva zanimivost o razlikah v družini je ta, da sem edini od otrok zavrnil povabilo med ministrante. Šele v času študija sem začel opravljati to službo.

Osnovno šolo sem obiskoval v domačem kraju. Ob obiskovanju Srednje lesarske šole v Mariboru sem prejel kadrovsko štipendijo iz podjetja Murales. Po končanem šolanju sem imel tri možnosti: nadaljevati s študijem lesarstva, zaposliti se pri štipenditorju ali pa vrniti štipendijo. Izbral sem drugo možnost in ostal v delovnem razmerju štiri leta, vključno s služenjem vojaškega roka. Do takrat sem bil predvsem nedeljski kristjan.

Malo mladih se dandanes odloči za duhovniški poklic. Kaj je bilo pri Vas tisto, kar Vas je prepričalo oz. Vas nagovorilo, da ste se odločili za duhovniški poklic in kdaj?

Prepletali sta se dve stvari. Prvo je bilo to, kar me je osebno nagovarjalo, po stricu in botru duhovniku, po romanju v Medžugorje, kar mi ostaja v spominu kot globoko duhovno izkustvo in tudi po udeležbi na svetovnem dnevu mladih v Rimu. Drugo pa je bilo delo takratnega kaplana v Ljutomeru, ki je veliko govoril o duhovnih poklicih in naravnost povedal, v kom vidi duhovni poklic. V bogoslovje sem vstopil v svetem letu 2000.

Novo mašo ste imeli 9. julija 2006 v Ljutomeru. Kakšni občutki so Vas obdajali, ko ste prvič oblekli duhovniško obleko in maševali pred domačimi ljudmi?

V veliko veselje mi je bilo najprej to, da se je domača župnija ob pripravi na novo mašo lepo povezala. Mnogi dobri ljudje so podarili veliko svojega dragocenega časa za razna opravila in ob tem je nastajalo prijetno vzdušje. Novomašno slavlje sem doživljal v prvi vrsti kot zahvalno daritev za zaupano poslanstvo. Vstopil sem v poklic, ki ga razumem kot dar in skrivnost. Ob novi maši je vse še toliko bolj prikupno, če se mlad duhovnik pri obredu vsaj malo zmoti. In tudi za to sem poskrbel.

Letos ste prispeli v našo župnijo Marije Vnebovzete. Kje vse ste kot kaplan in župnik delovali prej in kako poteka izbor župnije, kamor Vas kot župnika pošljejo?

Duhovniško poslanstvo se prične s prejemom diakonata. Vsak kaplan je bil vsaj nekaj časa diakon in to je prva stopnja duhovniškega poklica. V to službo me je postavil 30. 10. 2005 v župniji Starše škof Franc Kramberger. Takrat sem tudi prejel prvi dekret za pastoralno delo. Dodeljen sem bil za pomočnika pri Mariji Vnebovzeti v župniji Šmarje pri Jelšah. Po prejemu druge stopnje duhovništva - mašniškem posvečenju, sem bil imenovan za kaplana v župniji Rogaška Slatina. Tam sem deloval dve leti. Zaradi bolezni enega izmed župnikov me je junija 2008 škof Anton Stres prosil, da kot župnijski upravitelj prevzamem v oskrbo dve manjši župniji v dekaniji Laško - Razbor pod Lisco in Jurklošter. Dogovorila sva se za eno leto, vendar se je podaljšalo še za eno. Čez dve leti sem v oskrbo prevzel župniji Koprivnica in Senovo. Obe skupaj sta šteli 3600 vernikov. Stanoval sem v župniji Marije Vnebovzete v Koprivnici in soupravljal precej večjo župnijo Vstalega Odrešenika Senovo, kjer sem nekaj mesecev ob oltarju pomagal onemoglemu kanoniku. Delo v tem okolju je bilo zanimivo tudi zato, ker je tam naddekan moj stric, župnik v Brežicah.

Glede premestitev – Škof ima ob sebi svetovalce, ki poznajo župnije in duhovnike. Opazujejo predvsem karizme oz. darove, ki jih je Bog konkretnemu duhovniku podaril, pa tudi seveda kako je z zdravjem duhovnika. Škof pokliče duhovnika na pogovor in predstavi predlog za premestitev. Če gre za več premestitev hkrati in samo eden duhovnik reče na primer: »ne še«, se zgodi to, kar je doživela župnija Grad septembra 2011. Včasih pride pobuda za premestitev s strani duhovnika. V vsakem primeru je dobro, da se pogosto vprašamo – kaj je Božja volja zame in kje bom s svojim delom najlažje slavil Boga.

Prihajate z desnega brega reke Mure. Vaša duhovniška pot vas je do zdaj vodila po štajerskih župnijah, letos pa ste prispeli v goričko župnijo, kjer so Vas sprejeli ljudje z drugačno govorico in običaji. Kakšni so bili Vaši prvi občutki in kako je potekalo prevzemanje naše župnije?

Ob prvem srečanju s tukajšnjimi ljudmi me je presenetilo število vernih, ki so se udeležili sv. maše 1. avgusta, saj je bilo za delavniško mašo nenavadno veliko ljudi. To sem razumel kot posebno dobrodošlico. Po prvem bogoslužju se je zaznalo zadovoljstvo, da nam je bilo dano doživeti takšen dan. Uradno sem župnijo prevzel nekaj dni pozneje, ob prisotnosti ključarjev, gospoda generalnega vikarja in gospoda dekana Ivana, ki je župnijo predal novemu župnijskemu upravitelju.

Ob primopredaji se preveri najpomembnejše stvari in če je vse urejeno, s podpisom predajnega in prevzemnega zapisnika sprejmeš odgovornost za župnijo. Res je, da je duhovnik v župniji predvsem oskrbnik svetih skrivnosti. Toda brez struktur preprosto ne gre.

Župnišče pri Gradu

V nedeljo, 5. avgusta 2012, ste prvič maševali kot grački župnik v naši župnijski cerkvi. Ste se za to mašo kaj drugače pripravljali in kakšni so bili odzivi faranov?

Sodoben človek veliko raje posluša pričevalce kot pridigarje. Zato sem želel ob prvi nedeljski maši predvsem pričevati, biti to kar pač sem. Pravijo, da to kar ne pride iz srca, srca ne nagovori.

Glede odzivov bi težko predstavil realno sliko. Večkrat se je zaznalo, da je nenaden odhod gospoda Gorana in začasno

prazno župnišče pomenilo veliko preizkušnjo za graškega kristjana in da se je s prihodom novega župnijskega upravitelja zadovoljstvo nekako povrnilo.

Pri nas ste sicer še kratek čas, a ste hitro dokazali, da imate dovolj energije in zagona za delo v novi župniji. Pripravljeni ste sprejemati drugačnost in se prilagajati našemu načinu življenja. Izvedli ste že romanja, mladinska srečanja, molitvene ure, lepo sodelujete z občino in s sosednjimi župnijami. Kakšni so Vaši načrti za naprej v naši župniji?

V duhu besed bl. Janeza Pavla II. bi dejal, da verjamem, da sodoben človek od duhovnika pričakuje predvsem eno: sodobnega človeka žejnega po Kristusu. Od duhovnika pričakuje Kristusa predvsem takrat, ko se oznanja božja beseda. Mnogi danes tradicionalno duhovnost čutijo kot dolžnost. Želel bi si, da bi za vsakega župljana srečanje s Kristusom, predvsem pri maši, ne bilo več razumljeno kot dolžnost, ampak kot najgloblja potreba duše.

Vse drugo: dokončanje gradnje župnijskega doma, vključevanje laikov, skrb za poživitev bogoslužja, različne skupine itd. bodo kot koristna sredstva za rast veselja v Gospodu.

Mladi dandanes drugače sprejemajo vero in versko življenje. Mlad župnik se lahko bolj približa mladim pri duhovnem vodenju. Kakšne metode uporabljate pri delu z mladimi, pri spodbujanju za molitev in obiskovanje svetih maš, za poglobljanje v veri?

Kot kaplan v Rogaški Slatini sem zaznal, da je pogosto menjavanje kaplanov oz. duhovnikov do župnije krivično. Zaupanje se ne pridobi čez noč. In ko se pojavi nov duhovnik, se skupina mladih oblikuje postopoma. Res je, da je delo z mladimi danes nekoliko drugačno. Nekoč so živele mladinske skupine, danes veliko bolj pritegne oratorijski tip srečanja. Takšen način dela zahteva od mladega več odgovornosti in samoiniciativnosti. Pa kljub temu redno uspeva. Na osnovi teh izkušenj vidim potrditev misli nekega duhovnika, ki je dejal: »Ne bojte se od mladih veliko zahtevati. Oni sami to hočejo.«

Dodal bi še to. Pastoralne izkušnje potrjujejo, da so aktivne mladinske skupine pogosto povezane z dobrimi zakonskimi skupinami. Danes poznamo mnogo kvalitetnih šol, šola za zakon pa ne obstaja. Delovno mesto traja nekaj časa, zakon pa do smrti. Vse premalo je primerov, ko zakonca zaupata – vsako leto nama je lepše. Člani zakonskih skupin se ob rednih srečanjih zelo bogatijo. V dobrem medosebnem odnosu nastaja varnost za mlado generacijo. Vlaganje v kvalitetne medosebne odnose, v medgeneracijsko sožitje se najboljše obrestuje.

Za konec pa bi morda želeli izraziti še kakšno misel za naše farane in občane?

Zavedam se, da je sodobnega človeka težko nagovoriti. Da bi lažje uresničili svoje življenjsko poslanstvo, so nam v pomoč tudi kvalitetne stvari na spletnih straneh. Opo-

zoril bi na audio arhiv radia Ognjišče, stran Iskreni.net, društvo al Anon, Casnik.si itd. Po drugi strani je pa zelo dobro, da se vsak človek vključi v vsaj eno dobro skupino. Za osebno rast je najdragocenejše delo v majhnih skupinah. Veliko se v življenju zamuja, če smo preveč sami. Župnija Grad že ima nekaj skupin, upam da bo še kakšna zaživela.

Hvala vsem za prijetna srečanja. Vsem želim bogat adventni čas in blagoslovljene božične praznike. Dopustimo Kristusu, da nam podeli Božji mir, ki vsak razum presega.

Maševanje v graški cerkvi

Vsaka življenjska pot zahteva svoje napore in trud za lepo in uspešno življenje. Tudi Vaša pot ne bo lahka, a želim Vam, da bi imeli veliko poguma, volje in moči za oznanjanje in širjenje božje besede med našimi verniki in občani. Tako v svojem kot v imenu vseh občanov Vam želim, da bi uspešno vodili in usmerjali ljudi na poti življenja, da bi se med nami dobro počutili in imeli ob sebi dobre sodelavce.

Pred nami je Božič, ki ga bomo letos prvič praznovali z Vami, zato Vam želim, da bi bili ti božični prazniki lepi in mirni ter polni božjega blagoslova. V novem letu kot tudi v vseh naslednjih pa Vam želim veliko uspehov, zadovoljstva in dobrega počutja v naši občini.

Pogovarjala se je Danijela Krpič

VESELI DOGODKI V OBČINI

Božič je praznik družine, ko v krogu svojih najdražjih slavimo rojstvo Jezusa. Je praznik ljubezni, razumevanja in topline. Novo rojstvo nam poleg ljubezni prinese tudi radost in veselje. Za starše je tako božični čas še lepši, saj ga prvič doživljajo s svojim novim družinskim članom.

Prvi skupni Božič bodo letos praznovali starši 23 otrok, ki so se rodili v tem letu. Omenili smo že Urško, Svena, Neli, Zalo, Adrijano, Lano, Maria in Mijo. Je pa v drugi polovici tega leta svoje starše razveselilo še 8 deklic in 7 fantkov. Rodili so se Izabela, Vid, Rijan, Tiana, Vanesa, Julija, Lanej, Žan, Alina, Gaja, Tine, Vid, dvojčka Nejc in Klara ter Julija. Naj pridno rastejo in s svojimi starši lepo preživijo svoj prvi Božič.

V naši občini se je v poletnem in jesenskem času poročilo pet parov, od katerih prihajata oba ali eden iz naše občine. V glasilu se vam naši mladoporočenci predstavljajo, mi jim pa iskreno čestitamo in želimo vse dobro na skupni življenjski poti.

Danijela Krpič

Dvojčka Klara ...

... in Nejc (foto: A in D. Semler)

MATEJA & GORAN

Ljubezen dveh ljudi lahko pomeni le to, da se dve samoti zbližata, prepoznata, drug drugo varujeta in tolažita. (Han Suyin)

Najino ljubezen sva Mateja Kornik iz Motovilec in Goran Kerec iz Vidonec potrdila 24. avgusta 2012 s poroko. Obred civilne poroke je bil v grajski dvorani pri Gradu. Nevestina priča je bila Darja Kornik, ženinova pa Miran Benkič. Poročno slavlje je potekalo v najožjem družinskem in prijateljskem krogu, v gostilni Mertschnik. Da je najina sreča popolna, se nama je oktobra rodila hčerka Gaja.

Mateja in Goran

MATEJA & BORUT

Ljubezen ni čustvo, ampak je odločitev, v temelju pomeni darovanje za drugega. Svojo iskreno željo »biti eden za drugega« sva Mateja Kovač od Grada in Borut Gergek iz Puconec izrekla 1. septembra 2012. Obred civilne poroke je bil v poročni dvorani v Puconcih, pred Bogom pa sva najino ljubezen potrdila v cerkvi Marije Vnebovzete pri gradu. Obenem je najina hčerka Ela prejela zakrament svetega Krsta. Nevestina priča je bila Danica Huber, ženinova pa Andrej Černi. Po končanem obredu smo nadaljevali slavlje do zgodnjih jutranjih ur v gostilni Lovenjak na Polani. Zatem nas je pot vodila v Puconce v naš skupni dom.

Mateja in Borut

Mateja in Borut z Ano in Elo

LIDIJA & DARKO

»Si iskra v mojih očeh, toplina mojega nasmeha, moje najlepše misli, utrip mojega srca in ljubezen mojega življenja!« je bilo zapisano na najinem poročnem vabilu. Da slediva tem besedam, sva Lidija Krpič od Grada in Darko Časar iz Boreče potrdila 8. septembra 2012, ko sva si izmenjala poročne prstane. Civilni obred je bil na gradu Grad, nato pa sva si večno zvestobo obljubila še pred Bogom v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu. Nevestin poročni priča je bil Manfred Martinek, ženinov pa Štefan Kozar. S poročnim slavljem smo nadaljevali v Hotelu Diana.

Želiva si, da bi vse lepe misli, želje in čestitke, ki so nama bile izrečene, postale resnične, in da bi nama ta dan ostal vedno v lepem spominu. Najbolj pa si želiva, da bi naju ta trenutek sreče, ki sva ga čutila na poročni dan, spremljal vse dni najinega skupnega življenja.

Lidija in Darko

Lidija in Darko

ZLATOPOROČENCA FRIDA IN RUDOLF SUKIČ

Frida in Rudolf Sukič s svojimi otroki

Pravijo, da je garancija za dobro skupno življenje samo takrat, če se partnerja v zakonski zvezi znata pogovoriti oziroma skupaj prevzemati odgovornosti in odločitve. In sicer ne glede na čas, prostor ali razmere, v katerem je paru dano živeti in ustvarjati. Rudi in Frida Sukič od Grada sta to ne glede na vse ovire zmogla in dokazala – že dobrih 50 let sta vzgled drug drugemu, še posebej pa vsem svojim otrokom. Kal ljubezni se ni bila razpredla zaman. Njuni otroci so jima ob častnem jubileju namenili tele besede:

Pred 50-letji sta si v cerkvi Marije Pomagaj na Brezjah obljubila večno zvestobo draga starša Rudi Sukič in Frida roj. Inašič, oba od Grada. Poroka je bila skromna, brez navzočih staršev ali ožjih sorodnikov. Po poroki sta zgradila hišo z majhno kmetijo pri Gradu, nakar se je oče Rudi po sezonskem delu na Gorenjskem zaposlil v Avstriji kot zidar, kjer je delal skoraj 30 let. Mama Frida pa je delo v Avstriji pustila in prevzela skrb za kmetijo, dom ter otroke. V zakonu se jima je rodilo devet otrok: Marijana, Drago, Anton, Cvetka, Zdenka, Danica, Sonja, Rudi in David. Vsem sta omogočila, da so se izšolali in prišli do poklica.

Otroci smo počasi odhajali od doma vsak v svoje gnezdo. Vedno sta se razveselila vsakega novega člana družine, še posebej 18 vnukov, v naslednjem letu pa bo sta dobila že tudi prva pravnuka – dvojčka. Kakor nam dopušča čas radi prihajamo na obiske domov in smo vedno sprejeti z odprtimi rokami in polno pogrnjeno

družinsko mizo. Marsikdo bi si želel takšnih staršev, saj sta nas vzgojila v poštene in delavne ljudi.

Seveda včasih naključje, usoda ali božja volja posežejo tudi v naše načrte in življenja ter nas zavedejo v težke trenutke, ali pa nam pripravijo prijetna presenečenja. Prepričani smo lahko, da je življenje naših staršev Rudija in Fride zelo bogato; ne v smislu, ki se da izmeriti z denarjem in drugimi materialnimi dobrinami, ampak v tem, da je prepleteno z ljubeznijo – s hvaležnostjo, da nam je dano imeti taka starša in ostati z njima povezano ter držati skupaj. Pa naj bo to v srečnih ali manj srečnih trenutkih!

Svoj skupni »da« sta si Frida in Rudi tako ponovno obljubila na isti dan kot pred petdesetimi leti, in sicer v nedeljo, 9. 9. 2012, med pozno sveto mašo pred oltarjem Marije Vnebovzete pri Gradu. Ob zahvalni sveti maši, kjer so se poleg vseh njenih domačih zbrali tudi ostali verniki, je cerkveni obred lepo opravil novi župnik g. Marko Magdič. Slavnostni jubilej je bil tako zanju kot tudi za nas lep in nepozaben trenutek, saj sta ga po opravljeni slovesnosti v cerkvi skupaj s svojimi otroki in sorodniki praznovala še v gostilni Bežan-Žokš. V tem krogu jima je bila izkazana vsa čast in zahvala, ki sta jo bila izkazala in delila s svojimi otroki nekoč in jo delita še danes: za vse napore, žrtve in odrekanja. Kajti šele ob takem jubileju se človek zave, da je življenje dar, ki je časovno odmerjen in samo od slehernega je odvisno, kako ga bo zaživel ter kakšno vsebino mu bo dal. Želimo jima še veliko zdravih in srečnih skupnih let!

Naj bo beseda »zdravih« tudi naše osrednje voščilo v vajini nadaljnji skupni zakonski zvezi, spoštovana Rudi in Frida. Da se bomo še večkrat srečevali na vsakdanjih poteh! Vajina medsebojna ljubezen in naklonjenost pa naj bo vzgled tudi vsem ostalim, ki se danes odločajo za skupno življenje. Kajti lepo je ljubiti, še lepše pa je biti ljubljen!

Po zapisu Sonje Kočar povzel in uredil
Nino Gumilar

*V novem letu 2013 želimo,
da bi bili ljudje med seboj bolj povezani,
da bi prevladovalo več pozitivnih misli in dejanj,
da bi bili v srcu močnejši, toplejši in srečnejši.
Da bi znali bolj ljubiti, prisluhni in dajati,
da bi imeli več časa zase in za nam drage ljudi.
Da bi v miru in zadovoljstvu preživel vse dni!*

**VESEL BOŽIČ IN SREČNO
2013!**

